Str. 3

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

Rok XI TORUŃ, dnia 12 lutego 1948 r. Nr 1

ODEZWA

Kuratora Okręgu Szkolnego Pomorskiego do Nauczycielstwa z okazji trzeciej rocznicy podjęcia prac oświatowych na Pomorzu

Koleżanki i Koledzy!

Przed trzema laty, gdy jeszcze w pobliżu Torunia toczyły się boje o sąsiedni Grudziądz, o przełamanie Wału Pomorskiego, przystąpiliśmy do organizowania szkół na Pomorzu, do gromadzenia dzieci i pracowników oświatowych, usuwania śmiecia i gruzów z lokali szkolnych, do pisania zastępczych podręczników. Ożywieni zapałem, często o chłodzie i głodzie, podejmowaliśmy trud odnowienia na tej ziemi kultury polskiej, budowania zrębów szkolnictwa i zakładów wychowawczych.

W trzecią rocznicę wznowienia pracy szkolnej i oświatowej na Pomorzu poczuwam się do obowiązku podsumowania Waszych, Koleżanki i Koledzy, osiągnięć i wskazania niektórych zadań jakie jeszcze przed nami stoją.

To, że na naszym terenie nie ma szkół nieczynnych, że powszechność nauczania realizujemy w 100 procentach, że na wielu odcinkach pracy oświatowej zajmujemy pierwsze miejsce w Polsce, jest Waszą, Koleżanki i Koledzy, wielką zasługą.

Obecna liczba przedszkoli w Okręgu jest czterokrotnie wyższa od liczby przedszkoli w roku szkolnym 1937/38 i wynosi 247 czynnych przedszkoli skupiając 15 380 dzieci, którymi opiekuje się 388 wychowawczyń. Mniej więcej połowa przedszkoli znajduje się na wsi. Do przedszkoli uczęszcza 14 proc. dzieci w wieku od 3 do 7 lat.

Uruchomione zostały wszystkie szkoły powszechne w Okręgu i siecią swą objęły wszystkie dzieci w wieku obowiązku szkolnego. Stale podnosi się ich stopień organizacyjny, maleje liczba jednoklasówek, coraz więcej mołdzieży kończy pełną szkołę powszechną. W Okręgu pracuje 1431 szkół powszechnych skupiając 211 664 uczniów i 5020 nauczycieli. Poza szkołą jest tylko 1060 dzieci, którym najczęściej stan zdrowia nie pozwala z niej korzystać. W szkołach o 4 i więcej nauczycielach znajduje się 62,4 proc. wszystkich uczniów. Szkół ośmioklasowych jest 74. Jest szkoła dla głuchoniemych, 4 szkoły dla upośledzonych umysłowo, jedna szkoła dla moralnie zaniedbanych. Zmniejszyło się wydatnie obciążenie nauczyciela liczbą dzieci, które przed wojną wynosiło 57,9, a obecnie 43,6. W r. 1945 przybywające do szkoły dzieci nie miały na czym siedzieć, w szkołach nie było tablic, stołów, pomocy naukowych.

W ciągu 3 lat umeblowaliśmy izby lekcyjne, są już najniezbędniejsze pomoce naukowe, mapy Polski i Europy, dość zasobne biblioteki uczniowskie. Przypomnę, że już w bieżącym roku szkolnym Kuratorium dostarczyło szkołom podstawowym ponad 3 tysiące ławek dwuosobowych. Nawet obciążenie izb lekcyjnych z 60 uczn. przed wojną spadło do 43,6 uczniów.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące zwiększa liczbę punktów o 15, a liczbę uczniów o 50 proc. w stosunku do stanu przedwojennego i jest reprezentowane dzisiaj przez 43 zakłady, w których uczy 647 nauczycieli 10 803 uczniów. Szkoły średnie ogólnokształcące znalazły się nawet w bardzo małych miejscowościach i wioskach.

Dla usprawnienia pracy dydaktycznej zorganizowano przy tym typie szkół 12 ośrodków dydaktyczno - naukowych, a dla zapewnienia młodzieży opieki wychowawczej i dania jej możności korzystania ze szkoły — 26 internatów i burs.

Zakłady kształcenia nauczycieli spełniły w 100 proc. swoje zadanie. W ciągu minionego trzechlecia dostarczyły Okręgowi 104 — wykwalifikowanych nauczycieli, 1780 niewykwalifikowanych nauczycieli, 10 kwalifikowanych wychowawczyń przedszkoli i 339 niekwalifikowanych wychowawczyń. Tym samym pozwoliły uruchomić wszystkie szkoły powszechne w Okręgu i zasiliły sąsiednie Okręgi pracownika-

...i zakładów ...miejsce 4 istnieją... ...urs Pedagogiczny w No... ...ałe Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli. W zakładach tych pracuje 160 nauczycieli.

Zaniedbane przed wojną szkolnictwo zawodowe osiągnęło wielkie organizacyjne wyniki. W stosunku do roku 1939 przybyło 55 nowych zakładów, w tej liczbie nowe, eksperymentalne typy szkół w postaci szkół agrotechnicznych i technologicznych w Bydgoszczy. Wszystkich szkół zawodowych jest w obecnej chwili 147, w których pobiera naukę 20 405 uczniów. Liczba uczniów w stosunku do stanu przedwojennego podwoiła się. Liczba nauczycieli wzrosła o 130 proc. i wynosi obecnie 1272.

Na odcinku oświaty i kultury dorosłych nastąpiło pogłębienie stosowanych przed wojną prac, zwiększenie ilości punktów oświatowych, a ponadto zorganizowane zostało systematyczne kilkustopniowe szkolnictwo dla dorosłych w postaci 5 państwowych gimnazjów i liceów dla dorosłych, sieci kursów w małych wioskach o programie szkoły średniej ogólnokształcącej, 16 państwowych szkół powszechnych dla dorosłych, do których uczęszcza 5 806 uczniów, jednego 3-letniego Uniwersytetu Przedmiotowego TUR w Toruniu dla 200 osób, 2 szkół Pracy Społecznej w Bydgoszczy i Włocławku dla 350 osób i 7 uniwersytetów ludowych internatowych. Przedwojenne formy pracy oświatowej zostały rozbudowane, programy pogłębione, metody udoskonalone. Władze szkolne prowadzą 145 świetlic powszechnych i organizacyjnych, 60 chórów wielogłosowych, 20 zespołów instrumentalnych i 40 orkiestr organizacyjnych, 200 zespołów teatralnych i 24 domy społeczno-oświatowe.

By umożliwić dorosłym możność korzystania ze studiów wyższych Państwowa Komisja Weryfikacyjno - Kwalifikacyjna przeprowadziła 578 egzaminów i zweryfikowała dokumenty 434 kandydatów wydając ogółem 927 zaświadczeń, na podstawie których zostali kandydaci skierowani do następujących typów uczelni: na pierwszy rok studiów w szkołach wyższych 378 kandydatów, na wstępny rok studiów w szkołach wyższych 277 kandydatów i do zakładów kształcenia nauczycieli 272 kandydatów.

Akcja biblioteczna prowadzona wspólnie z samorządem doprowadziła do zorganizowania 18 bibliotek powiatowych, 26 bibliotek miejskich i 35 bibliotek gminnych. Biblioteki te mają 41 000 książek wartości 14.930.000 zł. Nadto w pięciu miastach wydzielonych wydatnie rozbudowano biblioteki miejskie. W Bydgoszczy i Toruniu powiększono ocalałe po wojnie księgozbiory.

Celem podniesienia poziomu wychowania fizycznego w szkołach przeszkolono na krótkich tygodniowych i dłuższych miesięcznych kursach 770 nauczycieli, na studia w tej dziedzinie skierowano 8 osób. W szkołach działa 54 kół sportowych, odbyło się 8 imprez sportowych, w tej liczbie 1 okręgowe i 6 obwodowych świąt wf. Przysposobienie wojskowe prowadzi 101 hufców męskich i 46 żeńskich.

Po wojnie opiekę nad sierotami przejęło Ministerstwo Oświaty. W naszym Okręgu powstało 10 Państwowych Domów Dziecka, które umożliwiają egzystencję i naukę 1 118 dzieciom. Pogotowia opiekuńcze dały czasowe schronienie 367 dzieciom, roztoczono nadzór, zmierzający do podniesienia poziomu wychowawczego i materialnego nad 27 Społecznymi Domami Dziecka, w których wychowuje się i uczy 1 790 dzieci i młodzieży.

Opiekę moralną i materialną nad 5 700 zarejestrowanymi sierotami sprawuje 780 nauczycieli — opiekunów. 180 sierot zostało skierowanych do szkół zawodowych, wszystkim najstarszym sierotom została stworzona możliwość zdobycia zawodu. W chwili obecnej dożywia się 54 016 dzieci i młodzieży szkolnej. W minionym trzechleciu z akcji wczasów korzystało 66 466 dzieci i młodzieży.

Rozpoczęta akcja pomocy lekarskiej doprowadziła do wysłania 95 dzieci do Czechosłowacji i Danii i 450 dzieci zagrożonych gruźlicą do prewentoriów.

W szkołach powszechnych pracuje 48 lekarzy, 13 dentystów i 78 higienistek, nie wliczając w to pomocy higienicznej udzielanej szkołom przez ośrodki zdrowia. W szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych wszystkich typów, pracuje 75 lekarzy, 45 dentystów i 5 higienistek szkolnych.

W minionym trzechleciu zorganizowane zostały władze szkolne I instancji w postaci 18 inspektorów szkolnych i władza II instancji — Kuratorium Okręgu Szkolnego. Pracowników administracyjnych w całym Okręgu jest 446. Przypadło im w udziale uporządkowanie spraw personalnych pracowników administracji szkolnej i pracowników pedagogicznych, asygnują należności osobowe i rzeczowe, regulują sprawy ubezpieczeniowe, porządkują dowody kasowe, przeprowadzają wizytacje organizacyjne, pedagogiczne i rachunkowe. O rozmiarach pracy administracji szkolnej świadczy choćby to, że tylko Kuratorium (bez inspektoratów szkolnych) w ciągu 3 lat załatwiło 130 730 spraw.

Nie mogę pominąć prac na odcinku harcerskim, gdzie w 369 drużynach męskich skupiło się 14 700 harcerzy, a w drużynach żeńskich 9 200 harcerek.

Okręgowi i powiatowi instruktorzy muzyki i śpiewu podnoszą poziom nauczania tych przedmiotów w szkołach, a kierownik audycyj radiowych zorganizował 218 audycyj szkolnych oraz 44 audycyj dla nauczycieli niewykwalifikowanych. 128 szkół w Okręgu jest zradiofonizowanych.

W ciągu 3 lat Kuratorium wydało 40 numerów Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego, utrzymując z jego

pomocą kontakt ze wszystkimi szkołami i zakładami.

Koleżanki i Koledzy! Oto wspólny nasz, nauczycieli i pracowników administracji szkolnej, trzechletni dorobek. Nie oznacza on jednak, mimo swej wielkości, że na odcinku oświaty i kultury zrobiono już wszystko. Za mało jest jeszcze dzieci w przedszkolach, nie wszystkie dzieci kończą pełną szkołę powszechną, brakuje wielu pomocy naukowych, za mało jest burs i internatów dla młodzieży chłopskiej — uczniów szkół średnich i zawodowych. Brak jeszcze budynków szkolnych. Duże są potrzeby w zakresie opieki lekarskiej i dentystycznej, w zakresie poprawy struktury społecznej uczniów szkół średnich i wyższych, w zakresie kształcenia i dokształcenia nauczycieli. Trzeba podnieść poziom naukowy istniejących zakładów, zwiększyć wymagania, pogłębić zagadnienie wychowawcze. Walka o trwały pokój, o oświatę i kulturę dla szerokich mas, o pełne wyzwolenie warstw ludowych, o naszą pozycję w świecie nie jest zakończona. W wyścigu pracy, jaki rozpoczęły po wojnie państwa i narody zwycięży tylko ten naród, który potrafi lepiej, wytrwalej i zgodniej pracować. W tej pracy i walce nie może zabraknąć nauczyciela polskiego, pioniera postępu i bojownika o wolność i sprawiedliwość społeczną. Trzeba nam przybrać pozytywną i aktywną postawę i uczestniczyć w zachodzących zjawiskach aktualnych postawą zdobywczą i dynamiczną, postawą twórczych budowniczych i zdobywców opornej nieraz rzeczywistości. Trzeba nam się związać rozumowo i uczuciowo z myślą rewolucyjną, nie bać się rewolucyjnych metod postępowania, zwalczać wszelki faszyzm i zwyrodniały nacjonalizm, walczyć z zacofaniem, uciskiem i wyzyskiem. Z wiarą w przyszłość i stały postęp ludzkości, z radością i entuzjazmem tworzyć nową rzeczywistość. Z pełnym poczuciem odpowiedzialności za szkołę, za stan nauczania i wychowania wziąć udział w wyścigu pracy dla dobra narodu i Państwa.

W minionym trzechleciu wykonaliście, Koleżanki i Koledzy, więcej niż nakazywał zwyczajny obowiązek, dobrze zasłużyliście się sprawie i możecie być dumni z osiągnięć. Życzę Wam, by te osiągnięcia zachęciły Was do dalszych wysiłków dla dobra szkoły i dziecka polskiego; życzę Wam, by w najbliższym okresie czasu wyżej wskazane zadania zostały zrealizowane dla dobra Polski Ludowej.

Toruń, dnia 12 lutego 1948 r.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr Czesław Skoporoski

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Część urzędowa

Poz. 1

OKÓLNIK NR 23

z dnia 17 czerwca 1947 r. (I Plan-9858/47)

w sprawie dostaw i robót na rzecz Skarbu Państwa, dokonywanych z kredytów inwestycyjnych w ramach Planu Odbudowy Gospodarczej

(Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 8, poz. 194)

1. Kredyty inwestycyjne można użytkować tylko na te meble, pomoce naukowe i aparaturę, które były przewidziane w projekcie planu inwestycyjnego na rok 1947. Szkło laboratoryjne, odczynniki chemiczne, gabloty technologiczne, koszta konserwacji, remonty i naprawy pomocy naukowych i sprzętu w żadnym wypadku nie mogą być pokrywane z kredytów inwestycyjnych.

2. Przed dokonaniem zamówienia należy zapoznać się dokładnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1937 r. w sprawie dostaw i robót na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucji prawa publicznego oraz zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 4 czerwca 1947 r. (Nr I Plan-9117/47) w sprawe przepisów szczegółowych o dostawach i robotach dla podległych Min. Oświaty działów administracji państwowej (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 8, poz. 178).

3. Do umowy należy dołączyć warunki techniczne zamówień, jakim odpowiadać ma dany przedmiot oraz warunki odbioru, opracowane przez Komisję, wyznaczoną przez Rektora (Dyrektora) Uczelni (Instytucji), złożoną co najmniej z trzech osób, z udziałem rzeczoznawców technicznych i dydaktycznych. Komisja ta opracowuje również warunki odbioru, gwarantujące, że zamówiony przedmiot całkowicie odpowiada warunkom technicznym i w zastosowaniu spełni swe zadanie.

Jeżeli przedmiot zamawiany wybrany jest z katalogu firmy, należy to uważać za warunki techniczne dla danego przedmiotu, a w warunkach odbioru stwierdzić, że otrzymany przedmiot jest zgodny z warunkami technicznymi katalogu firmy. Ogólne warunki techniczne winny obejmować:

a) rysunek,

b) opis (np. wagi: nośność, czułość, tolerancja, wady ukryte, materiał),

c) uzasadnienie.

Tak warunki techniczne, jak i odbioru zatwierdza Rektor (Dyrektor) Uczelni (Instytutu).

4. Z komisyjnego odbioru zamówionych mebli i urządzenia czy też pomocy naukowych należy spisać protokół, zatwierdzony przez Rektora (Dyrektora) Uczelni (Instytucji).

Z-ca Dyrektora Departamentu:

(—) W. Ożga

Poz. 2

Odpis.

MINISTERSTWO OŚWIATY

Nr V KD-2122/47

W sprawie obowiązku dokształcania się w zakresie pełnej szkoły powszechnej.

Warszawa, dnia 5 stycznia 1948 r.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu

W odpowiedzi na pismo z dnia 20 listopada 1947 r. Nr OD-46180/47 Ministerstwo wyjaśnia, że rozporządzenie Ministra Oświaty o obowiązku dokształcania się w zakresie pełnej szkoły powszechnej z dn. 23 maja 1947 r. Nr V KD-1066/47 dotyczy tylko osób z tych miejscowości, w których zorganizowane są państwowe 3-letnie szkoły powszechne dla dorosłych lub odpowiednie kursy dokształcające w zakresie szkoły powszechnej (§ 4).

Do tych osób odnosi się również obowiązek rejestracji przewidzianej w § 5.

Przeprowadzenie więc obowiązkowej rejestracji a następnie przesłanie do Urzędów Skarbowych wykazu **wszystkich** osób nie mających ukończonych co najmniej 6 klas szkoły powszechnej bez względu na to, czy w miejscu ich zamieszkania (ewent. w odległości poniżej 5 km) zorganizowana została szkoła powszechna dla dorosłych lub odpowiedni kurs dokształcający — jest niezgodne z postanowieniami wymienionego rozporządzenia. Osoby te bowiem automatycznie zostają zwolnione od obowiązkowego dokształcania w miejscowościach, w których nie ma odpowiedniej szkoły wzgl. kursu dla dorosłych.

Do osób, które z powodu braku miejsca w zorganizowanych szkołach i kursach dla dorosłych nie mogą pobierać nauki, stosować należy postanowienia § 6 rozporządzenia.

Ministerstwo Oświaty zwraca ponadto uwagę, że rozporządzenie powyższe zostało opublikowane w Dzienniku U. R. P. z dnia 21 listopada 1947 r. nr 70, poz. 231 i weszło w życie z dniem ogłoszenia, z mocą obowiązującą od 1 września 1947 r., co spowoduje również właściwe ustosunkowanie się organów administracji skarbowej do postanowień § 5 rozporządzenia.

Z-ca Dyrektora Departamentu

(—) T. Pasierbiński

j. w.

do wiadomości i stosowania. —

Z-ca Dyrektora Departamentu

(—) T. Pasierbiński

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych.

**Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu**

Dnia 20 stycznia 1948 r.
Nr OD-769/48.

Do Inspektoratów Szkolnych w Okręgu

Powyższe wyjaśnienia podaje się do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału
(—) **Antoni Myjak.**

Poz. 3

Odpis.

MINISTERSTWO OŚWIATY
Nr V KD 3/48.

Warszawa, dnia 14 stycznia 1948 r.

W sprawie udziału uczniów szkół dla dorosłych w uroczystościach i imprezach.

Ponieważ w niektórych okręgach szkolnych zdarzają się fakty zmuszania przez dyrekcje szkół uczniów szkół dla dorosłych, osoby z reguły już w wieku dojrzałym (urzędników i pracowników w ogóle), do udziału w uroczystościach i imprezach szkolnych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży — Ministerstwo Oświaty wyjaśnia:

Osoby kształcące się zwłaszcza w szkołach średnich dla dorosłych winny brać udział z okazji obchodów, uroczystości i świąt państwowych łącznie z organizacjami zawodowymi, społecznymi i politycznymi, do których należą. Występowanie tych osób **na zewnątrz** jako uczniów uważać należy ze względów zasadniczych za niewłaściwe. W wymienionych uroczystościach i imprezach mogą natomiast uczestniczyć jedynie delegacje poszczególnych semestrów, złożone z uczniów nie pracujących zawodowo i ew. niezorganizowanych jeszcze poza szkołą.

Ponieważ ze względu na odmienny charakter szkół dla dorosłych i brak psychologicznego i społecznego uzasadnienia w tym względzie zaniechać należy aktów tego rodzaju, jak fundowanie sztandarów szkolnych i połączonych z tym uroczystości i imprez szkolnych.

Wreszcie Ministerstwo zwraca uwagę, że poza istnieniem kół i zespołów naukowych i samokształceniowych szkoła dla dorosłych nie jest powołana do tworzenia sztucznych i nieprzystosowanych do wieku uczniów — organizacyj typu młodzieżowego (z wyjątkiem, gdy zespół młodzieży będzie odpowiedni). Szkoła ta powinna natomiast pokierować tokiem nauczania i kształcenia w ten sposób, aby ułatwić jak najszybciej uczniom, a równocześnie członkom związków zawodowych i organizacyj społecznych i politycznych, właściwą pracę oświatową i społeczną w tych właśnie organizacjach. Aktywny bowiem udział uczniów szkół dla dorosłych w pracy oświatowej i społecznej związków i organizacyj, do których należą, będzie najlepszym wyrazem wartości pracy szkoły i jej praktycznych wyników. Uczniów młodocianych, o ile znajdą się w szkole dla dorosłych, zachęcać należy do udziału w pracach odpowiednich organizacyj młodzieżowych ideowo-wychowawczych.

Z-ca Dyrektora Departamentu
(—) Dr T. Pasierbiński.

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych.

**Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu**

Dnia 20 stycznia 1948 r.
Nr OD-2819/48.

Do Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcyj państwowych szkół średnich dla dorosłych w Okręgu.

Powyższe wyjaśnienie Ministerstwa Oświaty podaje się do wiadomości i przestrzegania. —

Naczelnik Wydziału
(—) **Antoni Myjak.**

Poz. 4

Odpis.

**RZECZPOSPOLITA POLSKA
Ministerstwo Oświaty**
Nr VI WF — 3225/47

Warszawa, dnia 13 stycznia 1948 r.

W sprawie wymiaru godzin w. f. w szkołach.

W związku z zapytaniami niektórych Okręgów odnośnie wymiaru czasu na wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe w szkołach różnych typów Ministerstwo wyjaśnia:

1. W szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych typu gimnazjalnego i licealnego oraz w liceach pedagogicznych obowiązuje nadal dotychczasowy wymiar godzin na wychowanie fizyczne w ilości 2 godziny tygodniowo w normalnej siatce godzin, oraz 2 godziny na klasę na zabawy, gry i sporty w godzinach popołudniowych.
2. W publicznych szkołach średnich zawodowych — po 2 godziny tygodniowo z uwzględnieniem następującego podziału: klasa wstępna i pierwsza — wychowanie fizyczne, klasa druga i trzecia — przysposobienie wojskowe.
3. W szkołach zawodowych innych typów wymiar czasu na wychowanie fizyczne regulują poszczególne tymczasowe programy.

4. Dwie godziny na zabawy, gry i sporty przewidziane programem 8 l. szkoły podstawowej w godzinach popołudniowych dla klas V—VIII tych szkół, które mają do tego warunki — należy traktować jako normalne godziny pracy nauczyciela, wliczając je do etatu. —

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych.

Z-ca Dyrektora Departamentu
(—) Dr W. Michajłow.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu

Dnia 22 stycznia 1948 r.
Nr WF. — 2267/48

Do Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj Szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych wszystkich typów oraz zakł. kształ. naucz. w Okręgu

Powyższe podaje do wiadomości i stosowania

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr Czesław Skoporoski

Poz. 5

Odpis.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Minister
Rolnictwa i Reform Rolnych
Nr Wet. 2—III—1/11

Warszawa, dnia 26 listopada 1947 r.

W sprawie zwalczania pomoru.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych zauważa w ostatnich wykazach 2-tygodniowych zaraźliwych chorób zwierzęcych znaczny wzrost zachorowań trzody chlewnej na pomór, szczególniej w miejscowościach, w których przy stołówkach różnych urzędów i instytucji państwowych prowadzona jest hodowla i tuczenie trzody.

Według przeprowadzonych dochodzeń w sprawie przyczyny wybuchu pomoru wśród trzody hodowanej przy stołówkach, stwierdzone zostało, że najczęściej powodem zachorowań trzody na pomór, było skarmienie odpadków kuchennych i opłuczyn mięsnych nieprzegotowanych, a pochodzących od sztuk chorych na pomór.

W związku z powyższym Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych prosi Obywatela Wojewodę o wydanie zarządzenia wszystkim podległym urzędom, instytucjom i organizacjom, utrzymującym hodowlę trzody chlewnej przy stołówkach, aby wszelkiego rodzaju opłuczyny mięsne i odpadki mięsne bez względu na pochodzenie mięsa, były przed skarmieniem trzodą, poddawane co najmniej 1-godzinnemu gotowaniu.

Minister
(—) Tkaczow.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu

Dnia 12 stycznia 1948 r.
Nr III 461/48

W związku z pismem Ministerstwa Oświaty z dnia 3 stycznia br. Nr III Rol. 6316/47 w sprawie zwalczania pomoru trzody chlewnej, skierowanym do Kuratorium, podaje się do wiadomości wszystkich zakładów szkolnych, podległych tut. Kuratorium, prowadzących własne stołówki, wyżej podane zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) Stanisław Kubacki
Naczelnik Wydziału.

Poz. 6

OKÓLNIK NR 1

Kuratora Okręgu Szkolnego Pomorskiego
z dnia 9 lutego 1948 r. Nr. O-4925/48
w sprawie zakazu stosowania kar cielesnych w szkołach

Do Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz ogółu nauczycielstwa w Okręgu

Wobec zdarzających się wypadków stosowania przez nauczycieli w szkołach kar cielesnych przypominam rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 lipca 1921 r. w sprawie zniesienia kar cielesnych w szkołach na terenie b. zaboru pruskiego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1921 r. Nr 9 poz. 90) i ustawę z dnia 25 stycznia 1933 r. o zniesieniu kar cielesnych w szkołach na obszarze b. zaboru pruskiego (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 9 poz. 54).

Stosowanie kar cielesnych w szkole jest niedozwolone. Przekroczenie tego zakazu przez nauczyciela pociąga za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną, która nie wyklucza odpowiedzialności karno-sądowej w razie nadużycia kary cielesnej w sposób zagrażający zdrowiu ucznia.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr Czesław Skoporoski

Poz. 7

WYJAŚNIENIE

w sprawie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe nauczycieli

W myśl postanowień § 1 zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 25 października 1947 r. Nr I Pers-20799 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 276) oraz punktu 2 okólnika nr 41 z dnia 25 października 1947 r. (Dz. Urzęd. Min. Ośw. Nr 11, poz.

277) nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, jeżeli spełnione są jednocześnie dwa warunki a mianowicie:
1. nauczanie rzeczywiście odbywa się lub odbyło się,
2. faktyczne godziny nauczania przekroczyły obowiązujący danego nauczyciela wymiar zajęć.

Dlatego nie można przyznać wynagrodzenia za 10 godzin nadliczbowych tygodniowo nauczycielom odbywającym studia w Instytucie Pedagogicznym lub Wyższych Kursach Nauczycielskich, gdy nie nauczają oni faktycznie w godzinach nadliczbowych lub gdy liczba nauczania nie przekracza obowiązującego wymiaru zajęć.

W celu przyjścia z pomocą wymienionym nauczycielom Kuratorium może przyznać im jednorazowe zapomogi na podstawie indywidualnych podań i w granicach kredytów uruchamianych na zapomogi dla pracowników. — (Nr O. Pers-3521/48).

Poz. 8

WYJAŚNIENIE

w sprawie należności w razie podróży służbowej lub delegacji

Na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 września 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 228) o należnościach funkcjonariuszów państwowych w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe, Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 4 grudnia 1947 r. L. D. III 7790/2/2/47 wyjaśniło w porozumieniu z Prezydium Rady Ministrów, że w razie podróży służbowej lub delegacji do miejsca stałego zamieszkania, funkcjonariuszowi przysługują diety za cały okres podróży służbowej lub delegacj, natomiast nie przysługuje mu zwrot kosztów podróży ani ryczałt za noclegi, ponieważ nie ponosi żadnych wydatków z tym związanych.

Wyjaśnienie powyższe dotyczy wypadków, gdy miejsce stałego zamieszkania nie pokrywa się z miejscem stałego zatrudnienia. (Nr. 0-2598)/48).

Poz. 9

WYJAŚNIENIE

w sprawie wynagrodzenia nauczycieli religii zajętych w niepełnej liczbie godzin obowiązkowych

Nawiązując do okólnika Nr 42 z dnia 28 października 1947 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 278), Ministerstwo Oświaty pismem z dnia 15 stycznia 1948 r. Nr I Pers-25070/47 wyjaśniło, że normy wynagrodzeń nauczycieli, zajętych w niepełnym wymiarze godzin, ustalone rozporządzeniem Ministra Oświaty z dnia 24 października 1947 r. Nr. I. Pers.-20731/47 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 275), mają zastosowanie również do nauczycieli religii zatrudnionych w niepełnym wymiarze zajęć. — (Nr O. Pers.-2866/48).

Poz. 10

OGŁOSZENIA

Unieważnia się zagubioną legitymację nr 233, wystawioną przez Państwowe Gimnazjum w Kcyni na nazwisko Kłodziński Roman uczeń kl. II a.

Zagubiono legitymację szkolną na rok 1947/48 wystawioną na nazwisko Zdzisława Komasińskiego ur. w roku 1930, zam. w Słaboszewie, stacja kolejowa Piechcin. Pieczątka podłużna: „Szkoła Rolnicza w Świeciu."

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną nr 230 wystawioną przez Miejskie Gimnazjum Męskie w Toruniu na nazwisko Onufry Garnicki, uczeń kl. II c.

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną nr 111 wystawioną przez Miejskie Gimnazjum Męskie w Toruniu na nazwisko Lech Rudnicki, uczeń II kl.

Unieważnia się zagubioną legitymację uczniowską nr 126 wystawioną przez Państwowe Gimnazjum w Kcyni, na nazwisko Wiśniewski Zbigniew, uczeń kl. II a.

Unieważnia się zagubioną legitymację uczniowską nr 167 wystawioną przez Państwowe Gimnazjum w Kcyni, na nazwisko Jurczyk Witold, uczeń kl. I lic.

Unieważnia się zagubioną legitymację uczniowską nr 77 wystawioną przez Państwowe Liceum Agrotechniczne w Bydgoszczy na nazwisko Olewnik Jan.

Unieważnia się zagubioną legitymację uczniowską nr 98 wystawioną przez Państwowe Liceum Agrotechniczne w Bydgoszczy na nazwisko Czesława Arabudzka.

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną nr 17 wystawioną przez Państwową Średnią Szkołę Zawodową Rolniczą w Świeciu, na nazwisko Zdzisław Komasiński.

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną nr 24 wystawioną przez Państwowe Liceum Pedagogiczne w Toruniu, na nazwisko Domaracka Maria, ucz. kl. III b.

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną nr 103 wystawioną przez Państwowe Liceum Agrotechniczne w Bydgoszczy na nazwisko Stefan Kurdelski.

Unieważnia się zagubioną legitymację nr 91 wystawioną przez Państwowe Liceum Agrotechniczne w Bydgoszczy na nazwisko Jarzymowski Wojciech.

Unieważnia się zagubioną legitymację szkolną nr 5 wystawioną przez Publiczną Szkołę Powszechną w Złotnikach Kujawskich, pow. Inowrocław na nazwisko Karolewski Zygfryd.

Część nieurzędowa

Poz. 11

St. Burzyński

SZKOLNICTWO POWSZECHNE W OKRĘGU SZKOLNYM POMORSKIM W ROKU SZKOLNYM 1947/48

Ogłoszone za rok szkolny 1945/46 i 1946/47 w części nieurzędowej Dz. Urz. Kur. (nr 10 z r. 1946 i nr 2 z r. 1947) i omówione materiały sprawozdawcze dotyczące rozwoju i stanu szkolnictwa powszechnego w Okręgu spotkały się zarówno ze strony kierowników i nauczycieli szkół powszechnych jak i pracowników pedagogicznych Inspektoratów Szkolnych — jak o tym mogliśmy się przekonać — z pozytywnym przyjęciem.

Intencja wyrażona w opracowaniu zeszłorocznym, że podanie i przeanalizowanie tego materiału „jest celowe nie tylko ze stanowiska właściwej polityki szkolnej Okręgu, ale również ze względu na potrzebę planowej i celowej organizacji pracy w szkołach", została należycie, jak to wielokrotnie można się o tym w terenie przekonać, zrozumiana i w przeważającej większości wypadków należycie i rozumnie stosowana.

Zachęcony tymi odgłosami i spostrzeżeniami z terenu podejmuję i w tym roku podobną próbę przeanalizowania posiadanego materiału sprawozdawczego.

Uwagi więc moje w intencji swej będą również próbą podsumowania dotychczasowych osiągnięć szkolnictwa powszechnego w Okręgu względnie ustalenia pewnych, bardziej charakterystycznych zjawisk mogących mieć wpływ na formułowanie założeń i ich realizację w terenie.

Cechą bowiem istotnej i celowej pracy w ogóle a tym bardziej na odcinku szkolnym jest uprzednie ustalenie stanu a dopiero planowanie.

A że ustalenie zarówno dotychczasowych osiągnięć jak i obecnego stanu najbardziej przekonywująco ilustrują konkretne liczby, stąd też liczbom tym wyznaczyłem w pracy niniejszej tak dominującą rolę.

Czytamy bardzo często zarówno w prasie codziennej jak i w specjalnych periodykach o takich czy innych osiągnięciach na różnych odcinkach życia gospodarczego dzisiejszej Polski. Napełnia nas to wtedy dumą i głębokim zadowoleniem.

Jakkolwiek zagadnienia szkolne ze względu na swój specyficzny charakter nie zawsze pozwalają się wymierzyć czy obliczyć, to jednak większość spośród nich należy do kategorii zjawisk całkowicie wymiernych.

Spróbujmy więc tego dokonać, a wtedy być może okaże się, że nie tylko na polu gospodarczym ale i na polu oświatowym dokonują się rzeczy, które mogą i są powodem naszej radości i zadowolenia.

Materiał do niniejszego opracowania czerpałem z nadesłanych przez Inspektoraty Szkolne „Wykazów powiatowych czynnych publ. szk. powsz.", „Zestawień powiatowych..." i „Ruchu nauczycieli szkół powsz. i ruchu szkół za czas od 1. X. 1946 r. do 1. X. 1947 r."

Tabl. 1

Ogółem uczniów publ. szkół powszechnych i w Okręgu Szkolnym Pomorskim wg

L. p.	Powiat	Ogółem uczniów	W ogólnej liczbie uczniów (rubr. 2)		według płci	
			z własnego obwodu	z poza własn. obwodu	chłopcy	dziewczęta
1	Brodnica	8 143	7 750	393	4 207	3 936
2	Bydgoszcz — m.	16 663	15 465	1 198	8 541	8 122
3	Bydgoszcz — powiat	7 648	7 054	594	3 892	3 756
4	Chełmno	7 681	7 339	342	3 945	3 736
5	Chojnice	10 342	9 865	477	5 363	4 979
6	Grudziądz — m.	5 349	5 173	176	2 762	2 587
7	Grudziądz — powiat	5 579	5 287	292	2 944	2 635
8	Inowrocław — m.	5 010	4 581	429	2 528	2 482
9	Inowrocław — pow.	9 268	8 733	535	4 654	4 614
10	Lipno	15 925	15 052	873	8 326	7 599
11	Lubawa	7 243	7 002	241	3 709	3 534
12	Nieszawa	16 417	15 692	725	8 475	7 942
13	Rypin	13 145	12 598	547	6 722	6 423
14	Sępólno	4 683	4 361	322	2 360	2 323
15	Szubin	6 046	5 692	354	3 125	2 921
16	Świecie	11 846	11 002	844	6 089	5 757
17	Toruń — m.	9 444	9 092	352	4 901	4 543
18	Toruń — pow.	8 455	8 043	412	4 327	4 128
19	Tuchola	5 514	4 980	534	2 845	2 669
20	Wąbrzeźno	7 876	7 254	622	4 060	3 816
21	Włocławek — m.	7 345	5 405	1 940	3 735	3 610
22	Włocławek — pow.	12 971	12 487	484	6 861	6 110
23	Wyrzysk	9 071	8 577	494	4 645	4 426
	Ogółem	211 664	198 484	13 180	109 016	102 648
		100%	93,8%	6,2%	51,5%	48,5%

zacją szkół zasadnicze podstawowe warunki przy planowaniu i otwieraniu szkół.

W terenach gęsto zaludnionych, jak miasta czy tereny przemysłowe, problem ten jest problemem nieistotnym. Tam zgrupowanie odpowiedniej liczby dzieci w granicach rejonu szkolnego i zachowanie odpowiedniej dla dziecka drogi do szkoły, nie stanowi poważniejszych trudności. Gorzej i trudniej natomiast jest w takich terenach jak nasze województwo, gdzie gęstość zaludnienia waha się od 36 do 100 mieszkańców na 1 km².

Gęstość zaludnienia i wynikający z niego współczynnik dzieci w wieku obowiązku szkolnego ma podstawowe znaczenie na formowanie się sieci szkolnej. (Wiadomo już z poprzednich uwag, że współczynnik dzieci w wieku obowiązku szkolnego wynosi 14 w stosunku do 100).

Zorganizowanie więc w takich terenach szkół o najwyższej organizacji natrafia często na zasadnicze i wprost niepokonalne trudności. Istotnym bowiem elementem, jak powiedzieliśmy wyżej, to odpowiednia ilość uczniów, mogących do danej szkoły uczęszczać. Tu też leży istotna przyczyna dużej stosunkowo ilości szkół o 1 i 2 nauczycielach w naszym Okręgu.

I dlatego nie od rzeczy będzie, że nim przejdziemy do szczegółowego zanalizowania podziału szkół według liczby uczących w nich nauczycieli i omówienia nasuwających się w związku z tym zagadnieniem uwag, przytoczymy dane odnoszące się do przeciętnej gęstości zaludnienia w poszczególnych powiatach naszego Okręgu. Dane te zostały zaczerpnięte z „Rocznika Statystycznego" za rok 1947 (str. 14, tabl. 5). i wynoszą:

w pow. brodnickim ok. 59 mieszk. na 1 km²
w pow. bydgoskim ok. 40 mieszk. na 1 km²
w pow. chełmińskim ok. 65 mieszk. na 1 km²
w pow. chojnickim ok. 36 mieszk. na 1 km²
w pow. grudziądzkim ok. 46 mieszk. na 1 km²
w pow. inowrocł. ok. 50 mieszk. na 1 km²
w pow. lipnowskim ok. 61 mieszk. na 1 km²
w pow. lubawskim ok. 59 mieszk. na 1 km²
w pow. nieszawskim ok. 87 mieszk. na 1 km²
w pow. rypińskim ok. 65 mieszk. na 1 km²
w pow. sępoleńskim ok. 44 mieszk. na 1 km²
w pow. szubińskim ok. 48 mieszk. na 1 km²
w pow. świeckim ok. 50 mieszk. na 1 km²
w pow. toruńskim ok. 57 mieszk. na 1 km²
w pow. tucholskim ok. 36 mieszk. na 1 km²
w pow. wąbrzeskim ok. 74 mieszk. na 1 km²
w pow. włocławskim ok. 100 mieszk. na 1 km²
w pow. wyrzyskim ok. 55 mieszk. na 1 km²

Z obliczeń powyższych — ze zrozumiałych względów — wyłączyłem miasta wydzielone, w których zagadnienie to kształtuje się zupełnie odmiennie i gdzie przeciętna na 1 km² przypada od 970 (Inowrocław) do 1.795 (Bydgoszcz) mieszkańców.

To wyjątkowe — jak widzimy z powyższego — szczególnie w północno-zachodniej części naszego Okręgu (powiat chojnicki i tucholski) bardzo słabe zaludnienie ma swoje uzasadnienie w konfiguracji terenu (dość znaczna ilość jezior, duże zalesienie).

Według Rocznika Statystycznego (str. 44, tabl. 6 „Użytkowanie gruntów") na Pomorzu było ziemi użytkowo-rolniczej 70,3%. Z liczby

Tabl. 6

SZKOŁY POWSZECHNE W OKRĘGU
w/g. liczby nauczycieli i liczby uczniów (stan z dn. 1. X. 1947 r.)

L. p.	Powiat	o 1 nauczycielu z liczbą uczniów			o 2 nauczycielach z liczbą uczniów				o 3 nauczyciel. z liczbą uczniów			o 4 naucz. i więcej		Razem publ. szkół powszechnych	Szkół pryw	Szkół ćwiczeń	Szkół specjaln.	Szkoły	
		do 40	od 41 do 80	od 81 do 120	do 40	od 41 do 80	od 81 do 120	przeszło 120	do 80	od 81 do 120	przeszło 120	do 120	przeszło 120					miasta	wsie
1	Brodnica	12	4	—	—	13	7	—	—	9	6	—	15	66	—	—	—	3	63
2	Bydgoszcz — m.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	27	29	—	1	1	31	—
3	Bydgoszcz — powiat	16	24	—	—	8	8	1	—	7	—	—	13	77	—	—	—	3	74
4	Chełmno	6	13	—	—	7	10	—	—	3	5	—	15	59	—	1	—	4	56
5	Chojnice	29	21	—	—	14	9	—	—	4	9	—	13	99	—	—	—	6	93
6	Grudziądz — m.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	—	1	—	12	—
7	Grudziądz — powiat	16	7	—	—	18	11	—	—	7	3	—	6	68	—	—	—	2	66
8	Inowrocław — m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	1	—	11	—
9	Inowrocław — pow.	16	28	—	—	7	9	—	—	6	11	—	15	92	—	—	—	4	88
10	Lipno	1	33	—	—	—	15	5	—	3	10	—	31	98	—	—	—	3	95
11	Lubawa	10	6	—	—	21	7	—	—	10	3	—	14	71	—	—	—	2	69
12	Nieszawa	4	29	—	—	—	16	5	—	—	13	—	28	95	—	—	—	5	90
13	Rypin	—	20	1	—	2	22	6	—	—	11	—	23	85	—	—	—	2	83
14	Sępólno	10	4	—	—	11	7	—	—	6	—	—	6	44	—	—	—	4	40
15	Szubin	6	24	1	—	6	8	1	—	3	1	—	8	58	—	—	—	4	54
16	Świecie	13	34	1	—	12	25	1	—	1	5	—	19	111	—	—	—	4	107
17	Toruń — m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	20	—	1	1	22	—
18	Toruń — pow.	6	8	—	1	16	2	—	—	7	5	—	19	65	—	—	—	3	62
19	Tuchola	13	16	—	—	7	6	—	—	3	5	—	8	58	—	1	—	3	56
20	Wąbrzeźno	7	6	1	—	13	8	—	—	4	2	—	16	57	—	—	—	5	52
21	Włocławek — m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	2	1	1	16	—
22	Włocławek — pow.	—	4	—	—	2	12	—	—	5	10	—	30	63	—	—	—	7	56
23	Wyrzysk	13	14	—	—	20	14	—	—	4	5	—	12	82	—	—	—	7	75
	Ogółem	178	296	4	1	177	197	19	—	82	105	1	370	1.430	2	7	3	163	1279
		478 = 33,4 %			394 = 27.5 %				187 = 13 1 %			371 = 26%						= 11.3 %	= 88 7 %

tej przypada: na grunty orne 59,4%, łąki 6,6%, pastwiska 3,3%, sady i ogrody 1%. Reszta, to znaczy 29,7% to lasy i nieużytki.

Jakkolwiek dane te odnoszą się do terenów Okręgu Pomorskiego przed wojną, to jednak odsetek urodzajności gleby w pozostałych granicach Okręgu Pomorskiego prawdopodobnie nie uległ poważniejszej zmianie i dane, przytoczone wyżej mogą mieć zastosowanie i do dzisiejszego terenu naszego Okręgu.

Powyższe dane ogólne o gęstości zaludnienia i rodzaju gleby przytoczyłem celowo, ponieważ jak to już zaznaczyłem, są to elementy podstawowe, które warunkują i w większości wypadków przesądzają o ukształtowaniu się sieci szkolnej, a co z tego wynika i o organizacji szkolnictwa powszechnego.

Że tak jest istotnie, tego najwymowniejszym wyrazem są liczby ilustrujące stan organizacyjny naszych szkół pomieszczone w tablicy 6.

Tablica ta w sposób szczególnie dobitny obrazuje co dopiero postawioną zasadę — zależności sieci szkolnej od gęstości zaludnienia i konfiguracji terenu —. Widzimy z niej, że w powiatach o niskim zaludnieniu (chojnicki, tucholski, bydgoski, świecki, szubiński i inowrocławski) ilość szkół o 1 nauczycielu dochodzi a nawet przekracza 50% ogółu szkół w tych powiatach. Mało tego, w powiatach tych liczba szkół poniżej 40 uczniów wynosi prawie 20% ogółu szkół.

*

To — może przydługie jak na charakter tego artykułu — omówienie zależności sieci szkolnej od gęstości zaludnienia i konfiguracji terenu wydało mi się konieczne, gdyż tłumaczy ono wiele „tajemnic" naszych niżej zorganizowanych szkół.

Oczywiście nie jest to przyczyna jedyna ale niewątpliwie zasadnicza. (Pewną rolę odgrywa tu jeszcze tradycja posiadania w każdej wiosce szkoły oraz system budowy wsi tak odmienny od systemu wsi zwartej w województwach centralnych).

Przejdźmy teraz do samego problemu szkoły na Pomorzu.

Mimo istniejących naturalnych przeszkód, o których była mowa wyżej, w porównaniu z rokiem ubiegłym na odcinku stopnia organizacyjnego szkół obserwujemy dalsze przesunięcia na korzyść. Wystarczy pod tym względem porównać liczby ogólne za ostatnie trzy lata:

	Dnia 1 grudnia 1945	**Dnia 1. X. 46 r.**	**1. X. 1947 r.**
było szkół o 1 naucz.	38,46%	36,53%	33,4%
było szkół o 2 naucz.	28,07%	27,01%	27,5%
było szkół o 3 naucz.	11,18%	10,82%	13,1%
było szkół o 4 i więcej naucz.	22,29%	25,64%	26,0%
Ogółem szkół było:	1.367	1.396	1.430

Z liczb tych poza tym wynika, że ilość uruchomionych szkół w czasie od 1. X. 1946 r. do 1. X. 1947 r. wzrosła o dalsze 34 szkoły. Liczba ta nie jest równoznaczna z ilością uruchomionych w tym czasie szkół w Okręgu, gdyż szkół tych faktycznie uruchomiono 38 (4 bowiem szkoły zlikwidowano).

Nieczynna w całym Okręgu była w dniu 1. X. 1947 r. tylko jedna szkoła (Mierzynek, pow. lipnowski). Szkoła ta już z dniem 1. XII. 1947 r. została uruchomiona. W ten sposób w stosunku do obecnych potrzeb mamy **uruchomione wszystkie punkty szkolne.**

Bardzo ciekawie i na ogół zadowalająco kształtuje się też obciążenie szkół liczbą uczniów. Jako najbardziej słabe punkty, wymagające zmiany (przez dostarczenie dodatkowych pomieszczeń i dodanie etatu) należy wymienić cztery szkoły o 1 nauczycielu z liczbą uczniów przekraczającą 80 (w powiecie rypińskim 1, szubińskim 1, świeckim 1 i wąbrzeskim 1) oraz 19 szkół o 2 nauczycielach z liczbą uczniów powyżej 120 (w bydgoskim 1, w lipnowskim 5, nieszawskim 5, rypińskim 6, szubińskim 1 i świeckim 1).

Na innego rodzaju wzmiankę zasługują dwie szkoły w powiecie toruńskim. Jedna to szkoła z liczbą uczniów do 40 o 2 nauczycielach i jedna z liczbą uczniów do 120 o 4 nauczycielach. W porównaniu ze szkołami wyszczególnionymi wyżej te dwie ostatnie mają warunki wyjątkowo uprzywilejowane.

Stosunek szkół w miastach do szkół na wsiach w porównaniu z rokiem poprzednim utrzymuje się na tym samym poziomie (11.3% w miastach i 88,7% we wsiach).

W zestawieniach szkół uwzględniłem też w tym roku również obok publicznych, prywatne szkoły powszechne oraz szkoły ćwiczeń i szkoły specjalne. Uczyniłem to ze względu na to, że szkoły te obejmują podobnie jak szkoły publiczne młodzież w wieku obowiązku szkolnego.

Pominąłem natomiast podawanie w tej tablicy odsetka poszczególnych rodzaji szkół według powiatów, po części dlatego, że zgrupowanie dużej ilości szczegółów w tej tablicy zaciemniłoby jej wyrazistość, po części dlatego, że mając liczby szczegółowe ci, którzy się tym bliżej zainteresują, łatwo mogą ten stosunek w powiatach ustalić.

Przejdźmy teraz do zanalizowania zagadnienia szkół pod względem najwyższej klasy programowej. (Tablica 7).

W tablicy tej jest kilka charakterystycznych momentów, które wymagają komentarza. Dotyczy to przede wszystkim szkół z najwyższą klasą programową II i III. Zjawisko to tłumaczy fakt uruchomienia tych szkół dopiero w roku 1946/47.

Drugim charakterystycznym momentem tej tablicy, to uwidoczniony fakt stosunkowo dużej liczby szkół z klasą VI, VII a nawet VIII. Pod tym względem w ciągu ostatnich 3 lat zrobiliśmy wspólnym wysiłkiem bardzo wiele i jesteśmy w pozycji organizacyjnej znacznie lepszej niż przed wojną. Przed wojną bowiem, w granicach dzisiejszego Okręgu szkolnego mieliśmy zaledwie 227 szkół, realizujących VII klasę programową. W roku 1945/46 mieliśmy takich szkół 136, w roku 1946/47 już 299 + 5 szkół

Tabl.: 7

Publiczne szkoły powszechne (bez szkół ew. i szkół specjalnych) według realizowanej najwyższej klasy programowej

L. p.	Powiat	z klasą II	z klasą III	z klasą IV	z klasą V	z klasą VI	z klasą VII	z klasą VIII	Razem
1	Brodnica	—	4	11	10	19	21	1	66
2	Bydgoszcz — m.		—	—	1	—	18	10	29
3	Bydgoszcz — powiat		1	38	6	11	18	3	77
4	Chełmno		—	19	5	14	18	3	59
5	Chojnice	2	—	37	17	21	18	4	99
6	Grudziądz — powiat		4	19	14	18	13	—	68
7	Grudziądz — m.	—	—	1	—	—	7	3	11
8	Inowrocław — m.	—	—	—	—	—	7	3	10
9	Inowrocław — pow.	—	—	43	8	17	22	2	92
10	Lipno	—	—	42	17	17	21	1	98
11	Lubawa	—	—	12	6	29	22	2	71
12	Nieszawa	—	2	42	14	16	18	3	95
13	Rypin	—	1	28	27	13	13	3	85
14	Sępólno	—	—	13	9	9	12	1	44
15	Szubin	—	—	28	16	6	6	2	58
16	Świecie	—	6	42	22	24	15	2	111
17	Toruń — m.	—	—	—	—	—	11	9	20
18	Toruń — pow.	—	—	17	12	13	21	2	65
19	Tuchola	—	—	24	12	6	14	2	58
20	Wąbrzeźno	—	—	13	16	9	12	7	57
21	Włocławek — m.	—	—	—	—	—	7	5	12
22	Włocławek — pow.	—	2	10	12	23	14	2	63
23	Wyrzysk	—	—	20	18	31	39	4	82
	Ogółem	2	20	459	242	296	337	74	1430
		0,1%	1,4%	32,1%	17,0%	20,7%	23,5%	5,2%	

z klasą VIII programową, obecnie 337 z klasą VII i 74 z klasą VIII. Jesteśmy więc prawie dwukrotnie na lepszej pozycji organizacyjnej niż przed wojną.

To wskazuje na tempo i rozmach organizacyjny z jednej strony a na celowe i skuteczne rezultaty przeprowadzonej reformy szkolnej z drugiej.

W ten sposób krzywda dzieci chłopskich, skazanych przed wojną na korzystanie ze szkoły o 4 klasach programowych zostaje z każdym rokiem zmniejszana.

Gdy jednak przeanalizujemy na tej samej tablicy poszczególne powiaty, stwierdzimy łatwo, że i na tym odcinku istnieje bardzo duża rozpiętość. Najlepiej sprawa ta przedstawia się w miastach, gdzie prawie z reguły każda szkoła ma co najmniej VII klasę, gorzej w szkołach wiejskich.

Stosunek ten w poszczególnych powiatach waha się od 2,5 do 3 szkół na 1 szkołę z klasą VII (w powiatach: chełmińskim, brodnickim, toruńskim) do 6 a nawet 8 w takich powiatach jak: rypiński, świecki i szubiński. Analiza tych liczb nasuwa refleksję o potrzebie dalszej organizacji szkół z najwyższą klasą programową, szczególnie w tych powiatach, gdzie ten stosunek jest szczególnie niekorzystny.

Podkreślić jednak i tu należy, że w porównaniu ze stanem przedwojennym przeciętna liczba szkół przypadająca na jedną szkołę z klasą VII lub VIII w Okręgu jest znacznie korzystniejsza od przedwojennej (obecnie 3,5 przed wojną 6,5).

Niemniej ciekawym momentem, jeśli chodzi o szkoły, jest stan obciążenia izb lekcyjnych ilością uczniów w poszczególnych powiatach. Dane w tym punkcie opieram na sprawozdaniach rocznych Inspektoratów Szkolnych. Sądzę, że obecnie nie odbiegają od stanu z końca czerwca 1947 r. Według tych sprawozdań obciążenie jednej izby lekcyjnej w poszczególnych powiatach wynosiło:

w pow. szubińskim	31,0	uczniów na 1 izbę
w pow. lubawskim	36,9	uczniów na 1 izbę
w pow. sępoleńskim	38,1	uczniów na 1 izbę
w pow. toruńskim	38,3	uczniów na 1 izbę
w pow. grudziądzkim	38,9	uczniów na 1 izbę
w pow. wyrzyskim	42,1	uczniów na 1 izbę
w pow. bydgoskim	42,4	uczniów na 1 izbę
w pow. wąbrzeskim	43,0	uczniów na 1 izbę
w pow. tucholskim	43,4	uczniów na 1 izbę
w pow. świeckim	43,9	uczniów na 1 izbę
w pow. chełmińskim	44,3	uczniów na 1 izbę
w pow. chojnickim	44,4	uczniów na 1 izbę
w pow. brodnickim	45,3	uczniów na 1 izbę
w pow. inowrocławskim	46,4	uczniów na 1 izbę
w mieście Toruniu	46,6	uczniów na 1 izbę
w pow. włocławskim	47,7	uczniów na 1 izbę
w mieście Inowrocławiu	49,4	uczniów na 1 izbę
w mieście Włocławku	49,9	uczniów na 1 izbę
w pow. rypińskim	56,9	uczniów na 1 izbę
w mieście Grudziądzu	57,8	uczniów na 1 izbę
w mieście Bydgoszczy	58,6	uczniów na 1 izbę
w pow. nieszawskim	60,3	uczniów na 1 izbę
w pow. lipnowskim	64,8	uczniów na 1 izbę
i przeciętnie w Okręgu	46,4	uczniów na 1 izbę

(przed wojną 52 uczniów).

Rozpiętość ta pokrywa się prawie równomiernie z obciążeniem nauczyciela liczbą uczniów. Stwierdzenie to dotyczy przede wszystkim powiatów: lipnowskiego, rypińskiego i nieszawskiego. Jeśli się przy tej okazji uwzględni

jeszcze fakt, że właśnie te powiaty wykazują najwyższy odsetek szkół z izbami o niewystarczającej kubaturze obok największego zapotrzebowania na ławki szkolne i stosunkowo wysokiego odsetka nauczycieli niekwalifikowanych, wówczas jasnym stanie się, że pod tym względem szkoły powszechne w tych powiatach pracują w znacznie trudniejszych warunkach, niż w powiatach pozostałych.

Inną znamienną cechą w powyższej tabelce jest okoliczność, że wszystkie miasta wydzielone posiadają obciążenie izb lekcyjnych wyższe od przeciętnego w Okręgu. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę zwiększenia stanu posiadania budynków szkół powszechnych w miastach wydzielonych.

Skoro już jednak mowa o izbach lekcyjnych należy dodać, że oprócz izb lekcyjnych niektóre szkoły dysponują jeszcze tak zwanymi salami specjalnymi (pracowniami) do nauki poszczególnych przedmiotów. Ogólna liczba tych sal wynosi w całym Okręgu 252. Z liczby tej przypada na sale fizyko-chemiczne 28, biologiczne 9, robót ręcznych 59, gimnastyczne 60 i inne 96. Z sal tych korzystają z reguły jedynie te szkoły, przy których one istnieją. Tylko w dwóch wypadkach (powiat świecki) podano, że korzystają i szkoły sąsiednie jako z pracowni centralnej oraz w czterech (Toruń — miasto) bez określenia rodzaju pracowni.

Bezpośrednio z zagadnieniem izb lekcyjnych wiąże się sprawa wyposażenia szkół w odpowiedni sprzęt szkolny. Dotyczy to w pierwszym rzędzie ławek szkolnych.

W porównaniu ze stanem z 1 października 1946 r. zapotrzebowanie na ławki szkolne zmalało o 7.193 sztuki. Wynikałoby stąd, że w tyle nowych ławek w ciągu roku zdołano wyposażyć szkoły. Jest to osiągnięcie bardzo poważne. Tym niemniej zapotrzebowanie na dwuosobowe ławki szkolne jest jeszcze bardzo duże i wynosi według niekompletnych obliczeń 12.589, co stanowi przy obecnych cenach koszt około 38 mil. zł.

Zapowiedziane, częściowo już przekazane kredyty na ten cel przez Ministerstwo Oświaty tylko częściowo będą mogły pokryć zapotrzebowanie. Z wydatniejszą niż dotychczas pomocą winien tu przyjść Samorząd Terytorialny, który niestety jak dotychczas nie wszędzie i nie zawsze wykazywał należyte zrozumienie.

Zwiększenie ze strony Samorządu Terytorialnego świadczeń na cele szkolnictwa powszechnego jest tym więcej wskazane, że potrzeby w zakresie ławek nie są jedyne. Obok ławek Inspektoraty wykazują brak 436 stołów i 379 tablic szkolnych.

Nie poruszam w tym miejscu zagadnienia utrzymania, odbudowy, przebudowy czy przeprowadzenia kapitalnych remontów szkół, gdyż zagadnienie to zamierzamy uczynić przedmiotem oddzielnego opracowania. Wypada natomiast chociażby słów parę poświęcić jeszcze w tym miejscu współpracy szkoły ze środowiskiem.

Ze sprawozdań rocznych Inspektorów Szkolnych wynika, że zagadnienie to pod względem organizacyjnym zostało prawie wszędzie rozwiązane pozytywnie. Nie wszędzie jednak istniejące przy szkołach Koła Opieki Rodzicielskiej przejawiają chociażby dostateczną działalność. Nie wszędzie też wykazują należyte zrozumienie i ofiarność na rzecz potrzeb szkół. Że tak jest w istocie, dostatecznie o tym przekonywują nas liczby podane w tablicy 8.

Tabl. 8

Świadczenia rodziców na jednego ucznia w skali całego roku 1946/47 wynosiły:

1.	Brodnica	61,7 zł
2.	Bydgoszcz — m.	168,3 zł
3.	Bydgoszcz — powiat	87,3 zł
4.	Chełmno	58,9 zł
5.	Chojnice	59,9 zł
6.	Grudziądz — m.	98,5 zł
7.	Grudziądz — powiat	43,3 zł
8.	Inowrocław — m.	77,3 zł
9.	Inowrocław — powiat	44,8 zł
10.	Lipno	64,6 zł
11.	Lubawa	69,6 zł
12.	Nieszawa	93,6 zł
13.	Rypin	55,0 zł
14.	Sępólno	61,0 zł
15.	Szubin	50,3 zł
16.	Świecie	62,8 zł
17.	Toruń — m.	143,1 zł
18.	Toruń — powiat	79,2 zł
19.	Tuchola	32,0 zł
20.	Wąbrzeźno	71,2 zł
21.	Włocławek — m.	313,3 zł
22.	Włocławek — powiat	
23.	Wyrzysk	71,5 zł
	Ogółem	101,3 zł

Jak wynika z powyższej tablicy poza Włocławkiem, Bydgoszczą i Toruniem nigdzie świadczenia te nie przekroczyły 100,— zł na jedno dziecko w skali całego roku. Podkreślić przy tym należy szczególnie niekorzystny moment, że w poważnej liczbie szkół świadczeń tych w ogóle w całym roku nie było (np. typowym pod tym względem powiatem jest powiat grudziądzki, gdzie dokładnie 50% szkół nie wykazało żadnych dochodów).

Wśród wielu przyczyn tego stanu wydaje się, że nie bez znaczenia jest fakt zbyt dużej ilości przeróżnych składek i „Dni" w szkołach w ciągu roku szkolnego tak, że pozornie wydawać się może rodzicom, że w składkach tych zawarte są ich świadczenia na rzecz szkoły.

Wspomniane składki mają zresztą jeszcze inną negatywną wartość. Powszechnie znanym jest fakt, że bezpośrednimi egzekutorami tych składek są nauczyciele. Okoliczność ta, należy to stwierdzić, jest wysoce niesprzyjająca w wytwarzaniu dobrej atmosfery współpracy szkoły z domem.

Niezależnie jednak od powyższych wyjaśnień na zagadnienie to należy w bieżącym roku szkolnym zwracać dużą uwagę. Szczególnie pod tym względem wyzyskane być muszą w terenie sugestie okólnika Ministerstwa Oświaty z dnia 22 maja 1947 r. Nr II—Sr—2011/47 (Dz. Urz. Kur. nr 7, poz. 147) o zakończeniu roku szkolnego. Sugestie te przez analogie winny być zastosowane również w chwili każdorazowego rozpoczynania roku szkolnego jak i w ciągu całorocznej pracy. Szkoła winna rodziców nie tylko odpowiednio uświadomić, ale starać się ich związać uczuciowo, a wtedy nie będzie poważniejszych trudności w nawiązaniu wła-

ściwej współpracy. Wzrośnie też niewątpliwie i ofiarność na cele szkolne.

*

Na zakończenie tego rozdziału poruszę jeszcze zagadnienie inwestycji w zakresie projektowanego budownictwa szkolnego w roku 1948. Zaprojektowane i w tej chwili zatwierdzone już do budowy czy odbudowy budynki szkolne wytypowane zostały w płaszczyźnie zarówno potrzeb doraźnych spowodowanych zniszczeniem wojennym, jak i potrzeb wynikających z wprowadzania w życie reformy szkolnej.

Na rok 1948 na podstawie nadesłanych materiałów z Inspektoratów Szkolnych Kuratorium rozdzieliło przyznany przez Ministerstwo Oświaty kredyt inwestycyjny na 27 budynków szkolnych w sumie przeszło 20 mil. złotych. Jest to wysokość przyznanego kredytu skarbowego bez środków własnych gmin, które wynoszą również przeszło 20 mil. zł.

Szczegółowy wykaz umieszczony w planie inwestycyjnym budynków został przesłany do wiadomości poszczególnym Inspektoratom.

III.

Przechodzę do omówienia trzeciego i ostatniego elementu w organizacji szkoły tj. nauczyciela. Pisząc na ten temat w roku zeszłym specjalny akcent położyłem na niebezpieczeństwo jakie na odcinku tego zagadnienia zaistniało w naszym Okręgu. Chodziło mi wówczas o odpływ nauczycieli ze szkoły powszechnej. Wyraziłem też obawę, że jeśli warunki materialne nauczycieli nie ulegną wyraźnej a skutecznej poprawie, odpływ ten może w sposób jeszcze bardziej gwałtowny zaciążyć niekorzystnie na organizacji i poziomie szkoły powszechnej.

Na szczęście zastosowana od 1 lutego 1947 r. podwyżka uposażenia dla nauczycieli szkół powszechnych nie tylko w sposób widoczny zahamowała ten odpływ, ale nawet wpłynęła korzystnie na dopływ nowych sił do zawodu nauczycielskiego. Wprawdzie dopływ nowych sił większy jest procentowo po stronie nauczycieli niekwalifikowanych, to jednak w ogólnym bilansie różnica na korzyść w stosunku do dnia 1 października 1946 r. jest dość znaczna.

Różnicę tę w sposób dostateczny ilustruje tablica 9 i 10.

Podana w tablicy 9 ogólna liczba nauczycieli na dzień 1 października 1946 r. jest inna, niż liczba podana przeze mnie za ten sam czas w zeszłorocznym moim sprawozdaniu. Różnica ta powstała stąd, że zeszłoroczne sprawozdanie obejmowało jedynie nauczycieli etatowych i kontraktowych **czynnych** w szkołach, obecnie zaś w tablicy tej pomieszczeni zostali nauczyciele urlopowani i godzinowi. Uwaga ta ma zastosowanie również i do liczby ogólnej podanej w tej tablicy na rok bieżący.

W istocie bowiem **czynnych nauczycieli w szkołach w dniu 1. X. 1947 r. było ogółem 4.804** (3.140 etatowych i 1.664 kontraktowych).

Liczba ta nie jest oczywiście równoznaczna z ilością zajętych w Okręgu w tym dniu etatów. Do liczby tej, gdyby chodziło o ustalenie ilości zajętych w dniu 1. X. 1947 r. etatów, należałoby doliczyć 183 nauczycieli urlopowanych (rubr. 14—17). Należy przy tym odrazu podkreślić, że liczba nauczycieli urlopowanych jest stosunkowo wysoka (= 3,6% ogółu zajętych etatów). Ze względu na coraz bardziej odczuwany brak nauczycieli w szkołach powszechnych i ze względu na potrzebę jak najbardziej celowego wyzyskania tych nauczycieli należy kwestię dalszych urlopów tych nauczycieli poddać gruntownej i skutecznej rewizji. Dotyczy to w pierwszym rzędzie nauczycieli przydzielonych do innych szkół (przesunięcie na etaty tych szkół) oraz urlopów z innych powodów (np. referenci bytu nauczycielskiego). Szczególny serwitut pod tym względem wykazują miasta wydzielone.

Sprawa ta wiąże się w sposób bezpośredni z zagadnieniem planowej gospodarki etatami nauczycielskimi, o której będzie jeszcze mowa w dalszych rozważaniach w tym dziale.

W tej chwili zaś pragnę zwrócić uwagę na inne niezmiernie charakterystyczne a wysoce niepożądane zjawisko uwypuklone w tabl. 10. Mam tu na myśli olbrzymi wprost ruch służbowy nauczycieli dokonany w niektórych powiatach naszego Okręgu na przestrzeni czasu jednego roku dochodzący niekiedy do 50% a nawet powyżej ogólnego stanu zajętych etatów. Wystarczy porównać ze sobą dwie ostatnie liczby w tablicy 10.

Że jest to zjawisko niezdrowe, jeśli chodzi o ciągłość, odpowiedzialność i wyniki pracy w szkołach, o tym nikogo nie trzeba przekonywać.

Zaznaczyłem już wyżej, że czynnych w publicznych szkołach powszechnych i szkołach specjalnych (etaty opłacane z działu szkolnictwa powszechnego) było w dniu 1. X. 1947 r. ogółem 4.804 nauczycieli. Podział tych nauczycieli na niekwalifikowanych i kwalifikowanych oraz ich wiek ilustruje tablica 11.

W porównanu z rokiem ubiegłym widzimy, że odsetek nauczycieli kwalifikowanych zmalał o 5,9% na korzyść nauczycieli niekwalifikowanych. Odsetek ten najprawdopodobniej w bieżącym roku szkolnym mimo, że pewna ilość nauczycieli niekwalifikowanych, zdobędzie już pełne kwalifikacje, nie ulegnie zmianie, ponieważ nowoprzybywający nauczyciele z reguły prawie nie posiadają pełnych kwalifikacji. Poza tym nie należy zapominać, że w dalszym ciągu kwalifikowani nauczyciele szkół powszechnych stanowią bazę rekrutacyjną dla innych działów szkolnictwa, szczególnie zawodowego. W okresie np. między 1. X. 1946 r. a 1. X. 1947 r. jak to wynika z tablicy 10 — opuściło szkołę powszechną i przeszło do innych typów szkół 97 nauczycieli.

Szczegółowa analiza tablicy 11 naprowadza nas na stwierdzenie, że między poszczególnymi powiatami istnieje w dalszym ciągu bardzo znaczna procentowa różnica w ilości nauczycieli niekwalifikowanych. O przyczynach tego stanu rzeczy nie będę wspominał, gdyż wspominałem już o tym w zeszłorocznym sprawozdaniu. Uważam jednak za potrzebę i w tym roku podkreślić, że poważny odsetek z pośród nauczycieli niekwalifikowanych wykazuje duże osiągnięcia w pracy szkolnej, znaczne postępy w zakresie uzupełniania kwalifikacyj i zamiłowanie do zawodu.

RUCH NAUCZYCIELI W PUBLICZNYCH

Tabl. 9

1. Liczba nauczycieli w dniu 1. X. 1946 r.

L. p.	Powiat	Nauczyciele czynni			Nauczyciele etat., kontrakt., urlop.				Ogółem
		etat.	kontr.	godzinowi	na studiach	przydział do innych szkół	przydział do admin.	z innych powodów	
1	Brodnica	113	80	3	1	—	1	1	199
2	Bydgoszcz — m.	288	36	7	6	2	2	11	352
3	Bydgoszcz — powiat	144	23	4	1	2	—	2	176
4	Chełmno	115	59	12	2	—	2	1	191
5	Chojnice	136	61	2	3	—	1	1	204
6	Grudziądz — m.	77	32	—	—	—	4	6	119
7	Grudziądz — powiat	74	55	2	—	—	—	—	131
8	Inowrocław — m.	88	12	—	3	1	2	1	107
9	Inowrocław — pow.	148	44	3	2	1	—	3	201
10	Lipno	159	107	28	2	—	2	1	299
11	Lubawa	98	110	—	4	3	3	2	220
12	Nieszawa	192	113	9	—	—	1	2	319
13	Rypin	79	133	14	2	—	—	4	232
14	Sępólno	58	44	—	—	—	3	1	106
15	Szubin	102	24	—	2	2	2	2	132
16	Świecie	160	71	9	4	—	2	—	246
17	Toruń — m.	217	36	7	6	—	11	13	290
18	Toruń — pow.	171	60	5	2	2	2	6	248
19	Tuchola	77	37	1	2	—	2	—	119
20	Wąbrzeźno	138	69	3	3	—	1	3	217
21	Włocławek — m.	272	124	14	4	—	1	6	421
22	Włocławek — pow.	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Wyrzysk	159	38	—	1	1	1	2	202
	Ogółem	3 065	1 368	123	50	14	43	68	4.731

Tabl. 10

RUCH SŁUŻBOWY ETATOWYCH I KONTRAK

w okresie od 1. X. 1946 r.

L. p.	Powiat	Liczby naucz. w dniu 1. 10. 1946 r.	Opuściło posady w okresie od 1. 10. 1946 do 1. 10. 1947 r.							
			przeniesieni w stan spoczynku	zwolnieni ze służby	śmierć	stan poza służbowy	do innej szkoły niż powsz.	przeniesienia na inne miejsce służb.		Ogółem opuściło
								w granicach powiatu	z innego powiatu	
1	Brodnica	196	—	25	3	1	2	53	9	93
2	Bydgoszcz — m.	345	3	3	1	—	14	22	8	51
3	Bydgoszcz — powiat	172	1	5	—	—	—	12	11	29
4	Chełmno	179	1	8	—	—	8	32	9	58
5	Chojnice	202	2	10	3	1	—	26	6	48
6	Grudziądz — m.	119	1	9	—	2	2	7	2	23
7	Grudziądz — powiat	129	—	32	—	—	1	22	7	62
8	Inowrocław — m.	107	—	—	1	—	3	2	—	6
9	Inowrocław — pow.	198	3	9	2	—	5	9	8	36
10	Lipno	271	—	27	2	—	2	17	12	60
11	Lubawa	220	—	28	2	—	7	—	7	44
12	Nieszawa	310	—	—	1	—	7	28	24	60
13	Rypin	218	1	16	1	—	3	23	12	56
14	Sępólno	106	—	—	2	6	4	20	15	47
15	Szubin	132	—	4	—	—	12	15	5	36
16	Świecie	237	—	2	2	—	—	8	7	19
17	Toruń — m.	283	—	—	1	1	13	24	6	45
18	Toruń — pow.	243	—	—	—	1	5	4	25	35
19	Tuchola	118	—	8	—	—	6	13	5	32
20	Wąbrzeźno	214	—	9	1	—	1	29	30	70
21	Włocławek — m.	407	2	7	—	1	1	27	9	47
22	Włocławek — pow.									
23	Wyrzysk	202	—	7	1	—	1	18	20	47
	Ogółem	4608	14	209	23	13	97	411	237	1004

SZKOŁACH POWSZECHNYCH:

2. Liczba nauczycieli w dniu 1. X. 1947 r.

Nauczyciele czynni			Nauczyciele etatowi, kontraktowi, urlopowani				Ogółem
etat.	kontr.	godzinowi	na studiach	przydział do innych szkół	przydział do administracji	z innych powodów	
113	96	8	—	—	1	1	219
298	48	6	2	1	3	14	372
140	38	4	3	2	—	3	190
133	50	8	1	—	2	1	195
148	98	6	1	—	1	1	255
87	38	4	4	—	4	3	140
66	84	2	1	—	—	—	153
93	10	—	1	1	3	2	110
157	52	3	2	—	—	1	215
145	149	24	3	—	1	2	324
98	105	—	5	1	4	1	214
192	130	9	3	2	3	3	342
77	174	19	2	—	—	2	274
60	52	—	—	—	2	3	117
82	53	2	1	8	2	4	152
162	102	15	—	—	2	1	282
224	31	17	5	—	8	17	302
165	54	8	2	—	1	3	233
76	57	1	1	—	2	—	137
117	74	12	1	—	1	9	214
318	134	16	3	—	1	13	485
—	—	—	—	—	—	—	—
189	35	2	—	1	—	1	228
3 140	1 664	166	41	16	41	85	5 153

TOWYCH NAUCZYCIELI SZKÓŁ POWSZECHNYCH

do 1. X. 1947 r.

Objęło posady w okresie od 1. 10. 1946 r. do 1. 10. 1947 r.									Liczba nauczycieli w dniu 1. 10. 1947 r.
Zaczynający prace w zawodzie nauczycielskim					z powodu przenienia z innej szkoły niż powszechnej	z powodu przeniesienia z innego miejsca służb.		Ogółem	
z pełnymi kwalifikacjami		z kwalifikacjami niepełnymi		bez kwalifikacji		w granicach powiatu	z innego powiatu		
w roku 1946/47	wcześniej	w roku 1946/47	wcześniej						
—	7	32	1	5	—	53	10	108	211
—	9	1	3	17	—	22	20	72	366
—	9	—	—	17	—	12	5	43	186
—	—	23	—	4	—	32	7	66	187
—	—	32	3	24	—	26	10	95	249
—	4	3	4	12	—	7	10	40	136
—	3	29	10	17	—	22	3	84	151
1	2	—	1	1	—	2	2	9	110
—	4	27	3	—	1	9	6	50	212
—	2	51	13	—	—	17	6	89	300
—	13	1	1	23	—	—	—	38	214
—	4	51	—	—	—	28	—	83	333
—	4	—	—	65	—	23	1	93	255
—	8	22	1	2	—	20	5	58	117
—	—	34	2	1	—	15	2	54	150
—	1	31	4	1	—	8	4	49	267
—	—	—	—	11	1	24	11	47	285
—	—	—	—	7	—	4	6	17	225
—	2	14	1	13	—	15	7	50	136
2	—	22	5	—	—	29	—	58	202
—	1	76	—	1	—	27	4	109	469
—	13	38	—	2	—	18	—	71	226
3	86	487	52	223	2	411	119	1383	4987

Tabl. 11

Nauczyciele czynni w publicznych szkołach powszechnych wg wieku z podziałem na wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych

L. p.	Powiat	wykwalifikowani 30	wykwalifikowani 30–50	wykwalifikowani powyżej 50	niewykwalifikowani 30	niewykwalifikowani 30–50	niewykwalifikowani powyżej 50	Ogółem
1	Brodnica	7	90	20	74	16	2	209
2	Bydgoszcz — m.	18	249	39	33	6	1	346
3	Bydgoszcz — powiat	7	119	16	24	11	1	178
4	Chełmno	8	86	17	66	6	—	183
5	Chojnice	7	114	19	69	35	2	246
6	Grudziądz — m.	6	70	10	28	11	—	125
7	Grudziądz — powiat	5	47	6	79	12	1	150
8	Inowrocław — m.	3	71	20	4	5	—	103
9	Inowrocław — pow.	3	124	19	57	6	—	209
10	Lipno	3	126	20	106	38	1	294
11	Lubawa	—	88	6	87	22	—	203
12	Nieszawa	4	150	38	109	21	—	322
13	Rypin	4	66	7	137	34	3	251
14	Sępólno	3	48	9	42	10	—	112
15	Szubin	3	72	13	35	11	1	135
16	Świecie	3	140	22	80	19	—	264
17	Toruń — m.	16	193	32	10	4	—	255
18	Toruń — pow.	8	128	29	41	13	—	219
19	Tuchola	8	63	7	36	16	3	133
20	Wąbrzeźno	8	97	11	66	9	—	191
21–22	Włocławek — m. } Włocławek — pow. }	5	270	32	90	53	2	452
23	Wyrzysk	5	138	12	57	12	—	224
	Ogółem	134	2.549	404	1.330	370	17	4.804
		3.087 = 64,3%			1.717 = 35,7%			
	W r. szk. 1946/47 było:	70,2%			29,8%			

Innym, ciekawym rysem tablicy 11 jest zarysowująca się między nauczycielami kwalifikowanymi a niekwalifikowanymi rozpiętość wieku. Rozpiętość tę najdokładniej zilustruje następujące porównanie:

naucz. kwalifik. do lat 30 jest 4,3% niekw. 77,4%
naucz. kwal. od 30—50 jest 82,6% niekw. 21,6%
naucz. kwal. powyżej 50 jest 13,1% niekw. 8,8%

Przejdźmy z kolei do zanalizowania obciążenia nauczycieli liczbą uczniów w szkołach. Zanalizowanie pozwoli nam nie tylko — w sposób najbardziej istotny — zorientować się w istniejącym na odcinku nauczycielskim zapotrzebowaniu, ale równocześnie uwidoczni nam celowość gospodarki etatami nauczycielskimi.

Przypatrzmy się pod tym względem liczbom w tablicy 12.

Tabl.: 12

Obciążenie nauczycieli (przeciętnie) liczbą uczniów — bez szkół ćwiczeń, szkół specjalnych i szkół prywatnych

L. p.	POWIAT	Obciążenie wynosi w szkołach o 1 naucz	o 2 naucz.	o 3 naucz.	o 4 i więcej nauczycielach	Przeciętnie w powiecie przypada na jednego nauczyciela
1	Brodnica	34,—	39,6	38,5	39,6	39 —
2	Bydgoszcz — m.	—	—	—	—	46,7
3	Bydgoszcz — powiat	40,—	41,4	35,3	46,9	43 —
4	Chełmno	49,—	43 5	41,3	40,6	42,2
5	Chojnice	40 –	40,5	45,3	42,5	42,—
6	Grudziądz — m.	48,—	—	—	42,7	42,7
7	Grudziądz — powiat	35,2	37,7	36,4	38,3	37,2
8	Inowrocław — m.	—	—	—	45,5	45,5
9	Inowrocław — pow.	45,6	41,8	43,2	45,3	44,3
10	Lipno	59,4	56,9	56,5	52,1	54,2
11	Lubawa	40,—	34,6	35,—	36,—	35,7
12	Nieszawa	57,2	53,—	56,9	48,5	51,—
13	Rypin	63,—	53,6	54,4	49,7	52 4
14	Sępólno	36,1	40 5	42,—	44,6	41 8
15	Szubin	49,—	40,9	38 9	45,7	44,8
16	Świecie	46,5	43,3	42,4	45,6	44 9
17	Toruń — m.	—	—	—	—	37,2
18	Toruń — pow.	42,1	30,4	36,2	40,6	38 6
19	Tuchola	40,6	37,1	45,9	42,—	41,4
20	Wąbrzeźno	41,1	39,5	36,7	42,8	41,2
21	Włocławek — m.	—	—	—	—	44,2
22	Włocławek — pow.	50 2	43,5	45,3	43,9	44,4
23	Wyrzysk	41 9	39,2	40,8	40,9	40,5
	Ogółem	45 5	42,1	42,3	44,—	43,6
	W r. szk. 1946/47 było:	59,2	48,8	47,7	47,4	49,—

W porównaniu z rokiem poprzednim — podkreślam to z zadowoleniem — przeciętne obciążenie w Okręgu jest znacznie korzystniejsze zarówno w poszczególnych rodzajach szkół, jak i w ogóle w Okręgu i jest niższe od nieoficjalnego ogólnopolskiego o prawie dwóch uczniów.

Dodajmy też w tym miejscu, że przed wojną przeciętne obciążenie w Polsce wynosiło 60 uczniów na jednego nauczyciela.

Z równym zadowoleniem należy też podkreślić, że bardzo znacznie zmalała rozpiętość obciążenia między poszczególnymi powiatami. Dla przekonania się o słuszności tego stwierdzenia porównajmy stan za ostatnie 3 lata. W roku 1945/46 rozpiętość ta wynosiło od 39,3 do 71.03 w roku 1946/47 od 36,3 do 63,1, w obecnym zaś roku w dniu 1. 10. 1947 r. rozpiętość ta wynosiła od 35,7 w powiecie lubawskim do 54,2 w powiecie lipnowskim. Różnica więc między najniższym obciążeniem a najwyższym w poszczególnych powiatach wynosiła w roku 1945/46 — 31,7 uczniów, w roku 1946/47 — 26,8 uczniów i w roku 1947/48 — 18,5 uczniów.

Jest to bezspornie duży sukces polityki etatowej władz szkolnych.

Mówiąc o obciążeniu w obecnym roku szkolnym podkreśliłem specjalnie, że dotyczy to stanu z dnia 1. 10. 1947 r. Uczyniłem to umyślnie. Dodane bowiem w ostatnim czasie przez Ministerstwo Oświaty dodatkowe 20 etatów zostały przez Kuratorium specjalnie przydzielone przede wszystkim do powiatów: lipnowskiego, rypińskiego i nieszawskiego, które wykazują jeszcze obciążenie powyżej 50 uczniów na nauczyciela. Wyzyskanie tych etatów w tych powiatach w sposób celowy zmniejszy nie tylko obciążenie w niektórych szkołach, pracujących w tej chwili w warunkach wyjątkowo trudnych, ale co równie ważne zmniejszy w tych powiatach, przeciętne obciążenie, które jestem przekonany po 1. 2. 1948 r. (dopływ nowych absolwentów z zakładów K. N.) nie będzie w żadnym powiecie przeciętnie wyższe niż 50 uczniów na jednego nauczyciela. W ten sposób rozpiętość obciążenia zostanie sprowadzona do maksymalnej różnicy 14 uczniów na nauczyciela. Zniknąć też winny różnice w niektórych powiatach (wprawdzie nieliczne) w obciążeniu nauczyciela między szkołami o 1 i większej liczbie nauczycieli.

Warto jeszcze przy analizie zagadnienia obciążenia nauczyciela liczbą uczniów rozpatrzyć porównawczo obciążenie nauczycieli w szkołach wiejskich i miejskich. Stan ten ilustruje tablica 13.

Tabl.: 13

Obciążenie nauczycieli
w szkołach z podziałem na szkoły w miastach i na wsi
(bez szkół specjalnych i szkół ćwiczeń)

L. p.	Powiat	miasta		wsie		Ogółem nauczycieli czynnych
		naucz.	obciąż.	naucz.	obciąż.	
1	Brodnica	47	41,-	162	38.4	209
2	Bydgoszcz — m.	346	46,7	—	—	346
3	Bydgoszcz — powiat	42	49,3	136	41,-	178
4	Chełmno	47	38,4	136	43,3	183
5	Chojnice	71	41,9	175	42,1	246
6	Grudziądz — m.	125	42,4	—	—	125
7	Grudziądz — powiat	19	37,-	131	37,2	150
8	Inowrocław — m.	103	45,4	—	—	103
9	Inowrocław — pow.	31	47,5	178	43,8	209
10	Lipno	34	52,7	260	54,3	294
11	Lubawa	40	35.4	163	36,-	203
12	Nieszawa	68	43.2	254	53,6	322
13	Rypin	23	55.2	228	51,9	251
14	Sępólno	33	42.7	79	41,4	112
15	Szubin	45	47,7	90	43,2	135
16	Świecie	42	48,9	222	44,1	264
17	Toruń — m.	255	37,1	—	—	255
18	Toruń — pow.	42	41,1	177	38,-	219
19	Tuchola	27	35,-	106	43,2	133
20	Wąbrzeźno	67	46,2	124	38,5	191
21	Włocławek — m.	160	42,6	—	—	160
22	Włocławek — pow.	93	40,3	199	46,3	292
23	Wyrzysk	75	42,-	149	39,7	224
	Ogółem	1.835	44.-	2.969	43,8	4.804

Już w roku ubiegłym wyraziłem opinię, że korzystniejszy i celowszy jest taki stosunek, kiedy obciążenie w szkołach miejskich jest nieco wyższe niż w szkołach wiejskich. Jest to zupełnie zrozumiałe.

Ze stosunku procentowego podanego w tablicy 13 wynika, że ten korzystny stosunek istnieje zarówno w odniesieniu do całego Okręgu jak i do większości powiatów. Jedynie 7 powiatów (chełmiński, chojnicki, grudziądzki, lipnowski, lubawski, nieszawski i tucholski) wykazuje i to nieznacznie większe przeciętne obciążenie w szkołach wiejskich od przeciętnego obciążenia w szkołach miejskich.

Porównajmy jeszcze przy zagadnieniu obciążenia nauczyciela liczbą uczniów stosunek pro-

centowy uczniów i nauczycieli poszczególnych rodzajów szkół. Stosunek ten ukształtował się na dzień 1. 10. 1947 r. następująco:

w szkołach o 1 naucz. uczn. 10,3% naucz. 10,0%
w szkołach o 2 naucz. uczn. 15,8% naucz. 16,4%
w szkołach o 3 naucz. uczn. 11,5% naucz. 11,6%
w szk. o 4 i więcej naucz. uczn. 62,4% naucz. 62%

Poza szkołami o 2 nauczycielach stosunek ten jest właściwy.

Pozostaje mi jeszcze na zakończenie tego działu poruszyć sprawę ilościowego stosunku nauczycielek-kobiet do nauczycieli-mężczyzn w naszym Okręgu.

NAUCZYCIELE
w dniu 1. X. 1946 r. i 1. X. 1947 r. z podziałem wg. płci bez nauczycieli godzinowych.

Tabl.: 14

L. p.	Powiat	I. X. 1946 r.			1. X. 1947		
		m.	k.	ogółem	m.	k.	ogółem
1	Brodnica	94	102	196	100	111	211
2	Bydgoszcz — m.	107	238	345	112	254	366
3	Bydgoszcz — powiat	100	72	172	98	88	186
4	Chełmno	67	112	179	67	120	187
5	Chojnice	92	110	202	116	133	249
6	Grudziądz — m.	34	85	119	49	87	136
7	Grudziądz — powiat	68	61	129	73	78	151
8	Inowrocław — m.	29	78	107	28	82	110
9	Inowrocław — pow.	103	95	198	113	99	112
10	Lipno	113	158	271	120	180	300
11	Lubawa	105	115	220	103	111	214
12	Nieszawa	122	188	310	126	207	333
13	Rypin	93	125	218	119	136	255
14	Sępólno	59	47	106	69	48	117
15	Szubin	79	53	132	80	70	150
16	Świecie	118	119	237	137	130	267
17	Toruń — m.	70	213	283	81	204	285
18	Toruń — pow.	92	151	243	84	141	225
19	Tuchola	62	56	118	64	72	136
20	Wąbrzeźno	90	124	214	78	124	202
21	Włocławek — m.	115	292	407	134	335	469
22	Włocławek — pow.						
23	Wyrzysk	92	110	202	108	118	226
	Ogółem	1.904	2.704	4.608	2.059	2.928	4.987
		41,3 %	58,7 %		41,3%	58,7%	

Stosunek ten, jak to widzimy z tablicy 14, układa się na przestrzeni ostatnich 2 lat identycznie i wykazuje znaczną przewagę nauczycielek nad nauczycielami. Przewaga ta jest jednak znacznie niższa niż w reszcie Polski. (Stosunek w Polsce wyraża się jak 3:7 na korzyść nauczycielek — vide art. o roli kobiet w „Głosie Nauczycielskim" nr 18/19 z roku 1947).

Ale jak i przy innych zagadnieniach, tak i tu należy podkreślić istniejącą pewną rozpiętość między poszczególnymi powiatami.

Znamiennym rysem podanych w tablicy 14 liczb jest fakt zdecydowanej przewagi nauczycielek we wszystkich miastach wydzielonych oraz pewnej nieznacznej przewagi nauczycieli w takich powiatach jak sępoleński (58,9), szubiński (53,3), bydgoski, inowrocławski i świecki (po 51).

*

Omówiony powyżej i poparty w miarę możności konkretnymi liczbami rozwój i stan szkolnictwa powszechnego w bieżącym roku szkolnym w naszym Okręgu wykazuje jeszcze szereg niedociągnięć i wymaga zarówno od kierowników i nauczycieli szkół powszechnych jak i od władz szkolnych tak w zakresie powiatu jak i Okręgu dalszej przemyślanej i ofiarnej pracy.

Osiągnięte dotychczas rezultaty powinny być nie tylko powodem zadowolenia i dumy szerokich rzesz nauczycielskich z dobrze spełnionego obowiązku, ale w równym stopniu stać się silnym bodźcem naszych tj. nauczycielstwa i pracowników administracji szkolnej nowych wysiłków tak, aby wynikające z ducha i treści reformy szkolnej przeobrażenia znalazły w obecnym roku szkolnym swój jeszcze pełniejszy wyraz.

Poz. 12

Jan Makaruk

UWAGI NA TEMAT PLANÓW PRACY WYCHOWAWCZEJ W SZKOŁACH

Zagadnienie „planów wychowawczych" w szkołach nie jest nowością. Nabrało ono jedynie większej aktualności ze względu na przemiany życia społecznego. Zagadnienie to podejmowane było przez wielu nauczycieli już przed wojną. Znalazło ono swój wyraz i w Statucie publicznej szkoły powszechnej, gdzie między innymi mówiło się, że „kierownik organizuje w powierzonej sobie szkole pracę wychowawczą i wyniki pracy wszystkich nauczycieli". Rów-

nież § 22 omawia tę sprawę precyzując bliżej sposób podejścia do opracowania planu pracy wychowawczej. Oto według dosłownego brzmienia „kierownik omawia z nauczycielem sposoby podnoszenia poziomu wychowania i nauczania oraz opracowuje przy jego współudziale **projekty planu pracy wychowawczej** i dydaktycznej", ażeby, oczywiście po omówieniu i ustaleniu na Radzie Pedagogicznej, przystąpić do realizacji. Prócz tego znaleźć tam możemy sposoby realizacji programów wychowania zarówno w dziedzinie stwarzania odpowiednich warunków, atmosfery wychowawczej, jak i wykorzystania wartości wychowawczych w nauczaniu.

„Kierownik łącznie z gronem nauczycielskim, czuwając nad wytworzeniem odpowiedniej atmosfery wychowawczej, realizują program wychowania przez:

a) bezpośredni swój wpływ na uczniów w szkole i poza szkołą,
b) nauczanie,
c) dopomaganie uczniom do samowychowania się,
d) organizowanie życia zbiorowego uczniów,
e) utrzymywanie stałej łączności z domem w pracy wychowawczej.

Oddziaływanie wychowawcze winno nadto obejmować wyzyskanie dodatnich wpływów środowiska pozaszkolnego, a przeciwdziałanie wpływom ujemnym... W nauczaniu wartości wychowawcze winny być osiągane przede wszystkim przez:

a) dobór i wyzyskanie treści,
b) dostosowaną do danego poziomu organizację nauczania,
c) właściwy stosunek nauczyciela do nauczania (umiłowanie pracy),
d) wyrabianie w uczniu samodzielności, aktywności, systematyczności i rzetelnego stosunku do pracy".

Zarządzenia te obowiązywały i pod względem formalnym obowiązują do dziś, z tym jednak życiowym uzupełnieniem, że nasilenie uwagi na zagadnienie wychowania wzrosło, a treści wychowawcze zostały dostosowane do celów i zadań określonych w nowych programach i odpowiednich instrukcjach władz szkolnych.

Dzisiejsza rzeczywistość, znamionująca się olbrzymimi przemianami społecznymi, domaga się również przemian i w dziedzinie wychowania. Oddźwięk tego widzimy już nie tylko w reformie ustroju szkolnego, ale i w ustalaniu nowych celów i zadań wychowawczych. Pierwsze bliżej określone cele wychowawcze widzimy w projektach nowych programów, gdzie oprócz celów ściśle poznawczych zostały określone cele wychowawcze niektórych przedmiotów nauczania. Nie miejsce tu na ich szczegółowe omawianie, ale dobrze będzie przypomnieć przynajmniej „zagadnienie ogniskowe", określające zakres treści wychowawczych, jakie muszą znaleźć odbicie w układanych przez nas programach i planach wychowawczych.

„Naczelnym celem wychowawczym nauki języka polskiego jest pogłębienie — wespół z innymi przedmiotami — ogólnej kultury młodzieży przez rozwijanie uczuć etycznych, społecznych, narodowych i estetycznych". W tym kierunku zmierza moralne urabianie osobowości, kształcenie charakteru, uczuć i wyobraźni, budzenie poczucia smaku i umiłowania piękna, wdrażanie do jasnego, rzeczowego i możliwie samodzielnego myślenia, które to wysiłki dzieli nauczanie języka ojczystego również z innymi przedmiotami.

Zagadnienie ogniskowe programu brzmi: „Współczesna Polska demokratyczna oraz kształtowanie się jej w dziejowej walce i pracy na tle Europy i świata".

„Jednym z zasadniczych składników polskiej ideologii demokratycznej jest świadomy patriotyzm obywateli wynikający ze ścisłej łączności w w. 19 i 20 dążeń narodowo - wyzwoleńczych ze zmaganiami o społeczną emancypację mas pracujących. To zagadnienie ogniskowe obejmuje nie tylko obrazy pracy i walki na tle rzeczywistości narodowej i społecznej, którą trzeba było przezwyciężyć, ale i tej, która powstaje. Zawiera się więc w nim ukochanie Państwa Polskiego, jako realizatora demokracji politycznej i społecznej, umiłowanie ziemi ojczystej — jako integralnych składników patriotyzmu w ujęciu demokracji polskiej. Ten daleki od szowinizmu, twórczy i zdrowy patriotyzm ma iść w parze z kultem wielkich zdobyczy ludzkości, wśród których na pierwszym miejscu postawimy idee postępu i wolności przyświecające narodom w ich rozwoju dziejowym".

Tak oto przedstawia się to zagadnienie w najogólniejszych zarysach od strony Władz Szkolnych. A jak się przedstawia w realizacji na terenie szkół?

Rozmowy przeprowadzone z całym szeregiem nauczycieli, kierowników szkół, dyrektorów dowodzą, że sprawa planów pracy wychowawczej została potraktowana bardzo rozmaicie, różnorodnie. W zasadzie we wszystkich szkołach zostało to zagadnienie podjęte, ale rozpatrzone bardzo różnorako. Jedni podeszli do tego zagadnienia jedynie, by uczynić zadość wydanemu w tej sprawie zarządzeniu Kuratorium inni zaś uważali za słuszne przepracować je dogłębnie na posiedzeniu Rad Pedagogicznych i ustalić właściwy kierunek dążeń wychowawczych szkoły. Jedni potraktowali sprawę planu wychowawczego bardziej powierzchownie, inni bardziej dogłębnie, ale prawie u wszystkich widać brak sprecyzowania pojęć: program wychowania a plan pracy wychowawczej. O ile łatwo przychodzi rozróżnić program nauczania od rozkładu materiału, o tyle w tej dziedzinie nie próbuje się bliżej precyzować różnicy. Nawet bardzo poważni wychowawcy zadawalali się zestawieniem materiału wychowawczego, nie troszcząc się o dokonanie właściwego planu pracy. Dla ilustracji przytoczę dwa takie „plany", które w istocie są tylko „programami". Je-

den jest ze szkoły, gdzie główny nacisk położony został na wychowanie w ramach klasy, a drugi — ze szkoły, gdzie ośrodkiem poczynań jest samorząd szkolny.

I. Przykład. Plan wychowawczy kl....

Hasło naczelne. Polak to demokrata i społecznik, cechują go, silna wola i charakter, odwaga i prawdomówność, uczciwość, pracowitość punktualność i ofiarność, przy tym żywo interesuje się życiem narodu, państwa i bierze udział w budowie nowej Polski. Dla zrealizowania powyższego ideału wychowawczego klasa została podzielona na szereg sekcji jak: imprezowa, oświatowa, pomocy koleżeńskiej, spółdzielczo - łącznikowa, których celem jest nawiązanie kontaktu z organizacjami młodzieżowymi pozaszkolnymi: Wici, TUR, ZWM. Poprzez wyszczególnione sekcje wychowawcze jak i drogą oddziaływania emocjonalnego i intelektualnego na lekcjach poszczególnych przedmiotów (nauczanie wychowujące) klasa realizuje hasła: 1) Budujemy Warszawę. 2) Święcimy Reformę Rolną. 3) Czcimy bohaterów poległych za niepodległość i demokrację. 4) Święcimy dzień lotnika polskiego. 5) Święcimy dzień młodzieży polskiej. 6) Święcimy dzień 1 maja. 7) Święcimy dzień Odrodzenia Polski. 8) Święcimy dzień spółdzielczości polskiej.

II. Przykład. Cel, zadania i środki działania.

Każda epoka w rozwoju ludzkości ma swój ideał wychowawczy i zawsze zadaniem szkoły będzie zrealizowanie tego ideału, przygotowanie człowieka do życia. W realizowaniu tego ideału Samorząd Szkolny winien współpracować ze szkołą. Istota Samorządu Szkolnego polega na tym, że Rada Pedagogiczna szkoły oddaje cały szereg dziedzin życia szkolnego w ręce młodzieży, a młodzież przy pomocy nauczycieli stwarza organizację, która mogłaby jak najsprawniej podołać włożonym na nią obowiązkom. Celem Samorządu Szkolnego jest: a) Szerzenie wśród kolegów idei zbiorowego działania i zasad prawdziwego koleżeństwa, czyli zasad jak najszerszej pojętej idei współdziałania. b) Zaprawa i przygotowanie do zbiorowego występowania i brania udziału w życiu publicznym, po opuszczeniu szkoły średniej. c) Obudzenie wśród kolegów inicjatywy i przedsiębiorczości, uśpionej przez czas wojny i okupacji. d) Współdziałanie w realizacji programu pracy wychowawczej, nakreślonej przez Radę Pedagogiczną Zakładu. e) Współdziałanie z Radą Pedagogiczną w realizacji programu naukowego i rozbudzenie wśród kolegów zamiłowania do pracy samokształceniowej. f) Pomoc Dyrekcji Zakładu w zachowaniu przez uczniów regulaminu uczniowskiego i utrzymaniu porządku na terenie szkoły. g) Skoordynowanie akcji wszystkich organizacji młodzieżowych, działających na terenie Zakładu. h) Samopomoc koleżeńska w nauce. W ramach Samorządu Szkolnego winien się skupiać cały ruch kulturalno-naukowy i wychowawczy oraz wszystkie organizacje młodzieżowe działające na terenie Zakładu. Samorząd Szkolny jest przedstawicielem i wykładnikiem osiągnięć uczniów na wszystkich polach ich działalności. Korzyścią, jaką będą odnosić uczniowie gimnazjum, posiadający własny, jednolity samorząd, będzie to, że odtąd sukcesy i osiągnięcia poszczególnych organizacji uczniowskich będą kładzione na karb osiągnięć wszystkich uczniów gimnazjum. Dla urzeczywistnienia nakreślonych celów, Samorząd organizuje poszczególne sekcje, wchodzące w skład czterech głównych działów pracy: a) Kulturalno - naukowego. b) Wychowania fizycznego. c) Porządkowego. d) Idei współdziałania czyli spółdzielczości. Samorząd Szkolny powinien się stać widownią celowej i właściwie pojętej rywalizacji poszczególnych organizacji". Jest w tych „planach" raczej to, co charakteryzuje „program", a więc cele, zadania, zakres materiału, tematyka itp. Brak jest natomiast cech charakteryzujących plan pracy, a więc rozłożenia materiału w czasie, powiązania z życiem szkoły, materiałem nauczania rozplanowanym na poszczególne miesiące, powiązaniem z przewidzianymi uroczystościami szkoły, imprezami itp.

Prawie wszystkie „plany" posiadają podobny charakter „programowy".

Do wyjątków należą rzeczywiste plany pracy wychowawczej. Nie są one wprawdzie wzorem do naśladowania, ale mają cechy planu.

Oto jeden z wychowawców w związku z miesiącem Warszawy przewiduje w swoim planie wychowawczym klasy VI: — We wrześniu pod hasłem: „Zbiorowym wysiłkiem odbudujemy Warszawę" zapoznam dzieci z historią Warszawy, walkami w czasie ostatniej wojny i skutkami zniszczenia. Omówię potrzebę odbudowy stolicy. Dokonamy całą klasą zbiórki kasztanów i złomu żelaza, a otrzymane fundusze ze sprzedaży zebranych materiałów przekażemy na odbudowę Warszawy. Prócz tego odczytane będą wyjątki z książki: „Kamienie na szaniec". W związku z „Dniem spółdzielczości", przypadającym we wrześniu przewiduje się: Pogadanka o spółdzielczości. Nasz spółdzielczy sklepik szkolny. Wzięcie udziału w pracach nad przygotowaniem pochodu i udziału w przewidywanym pochodzie. Hasło: „Przez spółdzielczość do dobrobytu".

Są tu hasła ogólnej natury, ale jest także konkretna praca, powiązana z poczynaniami szkoły, społeczeństwa i państwa, ustalona w czasie i dostosowana do możliwości nauczyciela-wychowawcy i dzieci. Za mało jest natomiast powiązania z programem nauczania, rozkładem jego na miesiąc wrzesień, z lekcjami o wybitnych walorach wychowawczych, jakie bardzo często spotkać można szczególniej w zakresie nauki języka polskiego i historii.

Mimo pewnych niedociągnięć posiada cechy właściwego planu pracy wychowawczej i wyraźnie uwypukla przy porównaniu z po-

3. Postawa i siad na saneczkach.
4. Wożenie się na saneczkach pojedyńczo, w dwie i więcej osób.
5. Wożenie się na saneczkach szczepionych (pociąg towarowy).
6. Jazda siedząc i stojąc przy pomocy kijków (na śniegu i lodzie).
7. Trafianie przy zjeździe do celu (ustawianie bramek itp.).
8. Różnorodne wyścigi zaprzęgów.
9. Przygotowanie do kierowania przy pomocy wychyleń tułowia.
   a) podnoszenie przedmiotów ułożonych po drodze.
   b) elementy hamowania (naciskanie nóg, pochylanie się w przód.
10. Szybkie zakręty przy wożeniu się. Zrzucanie woźnicy, który broni się pochyleniem tułowia w stronę zakrętu.
11. Wożenie się — zjazdy z wymijaniem przeszkód.

Teren pochyły

1. **Zjazdy w prostym kierunku bez kierowania.**
   a) pojedyńczo, w kilkoro dzieci (omówić ułożenie nóg).
   b) hamowanie przy pomocy obu nóg (naciskanie stopami).
   c) podnoszenie przedmiotów w czasie zjazdów (stopniowanie trudności).
2. **Zjazdy z kierowaniem.**
   a) Kierowanie tułowiem przez wychylanie się.
   b) Kierowanie nogą (noga wyciągnięta w przód lub skurczona — podgięta, ułożona tuż przy płozie).
   c) Kierowanie dwoma kijkami (przy zjeździe kilku osób kieruje tylko jedna).
   d) Zjazd tym samym torem „kto dalej" (jedna para zjedzie, następnie druga).
   e) Zjazdy pod bramką: jedna, dwoma itp. ustawionymi na jednej linii, nie na jednej linii.
   f) Przy zjeździe wypadanie z sanek (kulanie się).

Poz. 16

KOMUNIKAT NR 1 KOMITETU OKRĘGOWYCH IMPREZ SZKOLNYCH

w sprawie drugiego konkursu utalentowanej młodzieży szkolnej

Toruń, dnia 13 stycznia 1948 r.

Do Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji Szkół Średn. Ogólnokształc., Zawodowych i Kształcenia Nauczycieli

w Okręgu.

W końcu kwietnia br. organizuje Kuratorium O. S. Pom. „Drugi Konkurs Utalentowanej Młodzieży Szkolnej" Okręgu Szkolnego Pom. w Toruniu".

Konkurs ma na celu wyeliminowanie wybitnie uzdolnionej pod względem muzycznym młodzieży. Ażeby umożliwić udział w konkursie wszystkim utalentowanym jednostkom bez względu na stopień przygotowania muzycznego, przewiduje się w konkursie trzy grupy, a mianowicie:

Grupa I. — do tej grupy zalicza się jednostki bez ograniczenia wieku, uzdolnione muzycznie nie pobierające żadnej nauki muzyk, a jako samoucy wykazać się mogące pewnymi wynikami w grze na jakimkolwiek instrumencie (nawet ludowym np. gęśliczkach, kobzach, fujarkach itp.) lub też wyróżniające się pięknym głosem i dobrym słuchem. W grupie tej spodziewany jest udział uzdolnionej młodzieży, przede wszystkim wiejskiej.

Grupa II. — do tej grupy zaliczone zostaną dzieci do lat 14, które pobierały naukę muzyki (do dnia 15 marca 1948 r.) i wykazały swoje specjalne uzdolnienie, bądź to w grze na instrumencie lub też w śpiewie. Od tej młodzieży spodziewać się należy już pewnego poziomu i względnie poprawnego wykonania utworu.

Grupa III. — w tej grupie będzie mogła brać udział młodzież w wieku powyżej lat 14. Ponieważ w tej grupie ograniczeń co do przygotowania muzycznego młodzieży nie ma, przeto spodziewać się należy poważniejszego poziomu przygotowanych i wykonanych utworów muzycznych.

Zaleca się uwzględnić zgłoszenia zespołów wokalno-instrumentalnych jak duety, tercety, kwartety, Chórów jak też i zespołów muzycznych powyżej czterech osób do konkursu tego zgłaszać nie należy. Młodzieży, wyróżnionej na pierwszym konkursie (wrzesień 1946 r.) zgłaszać ponownie nie wolno.

Ob. Ob. Nauczyciele (ki) muzyki i śpiewu w porozumieniu z kierownikami i dyrektorami szkół wybiorą uzdolnione jednostki i nadeślą dokładne dane według załączonego kwestionariusza w nieprzekraczalnym terminie do dnia 15 marca 1948 r. do Kuratorium, zaznaczając na kopercie: „II. Konkurs utalentowanej młodzieży szkolnej". Koszty podróży oraz wyżywienia pokryją Koła Rodzicielskie odnośnej szkoły.

Opieka i zakwaterowanie młodzieży na miejscu zapewniona.

Wyróżniona w konkursie młodzież otrzyma nagrody w postaci dyplomów, stypendiów, instrumentów, nut itp. Młodzież ta (ca 10 osób ze wszystkich trzech grup) koncertować będzie w Toruniu, Bydgoszczy i Inowrocławiu.

Wyżej wspomniane duety, tercety i kwartety wyróżnione zostaną jako zespół .

Akompaniatorem stałym na konkursie będzie prof. Edmund Lubiatowski z Bydgoszczy; młodzież może jednak korzystać z własnych akompaniatorów (ek).

Bliższych informacji dotyczących konkursu udziela ob. Malinowski Paweł, III Państw. Liceum i Gimn. im. T. Kościuszki w Toruniu, ul. Piekary 49 (nr tel. 424).

Kierownik Sekcji Kulturalno-Artystycznej:

(—) Konrad Smierniak.

Przewodniczący Komitetu:

(—) Mgr Józef Zientarski.

1 załącznik.

„II Konkurs utalentowanej młodzieży"
(dla jednego kandydata)

KWESTIONARIUSZ

1. Miejscowość:
2. Powiat:
3. Nazwa szkoły (zakładu):
4. Imię i nazwisko:
5. Wiek: (data urodz.)
6. Tytuł i kompozytor przygotowanych utworów (2 utwory):
7. Czas trwania utworów (z osobna):
8. Na jakim instrumencie:
9. Przygotowanie muzyczne:
   a) jak długo się kształcił:
   b) gdzie i u kogo:
   c) czy pobiera obecnie naukę muzyki i gdzie?:
   d) czy chciałby się dalej kształcić:
10. Warunki materialne rodziców:
11. Uwagi:

Miejscowość, dnia . . . . . . 1948 r.

(podpis Kierownika wzgl. Dyrektora)

. . . .

Uwaga:
Kwestionariusz nie wypełnia się dla akompaniatora(torki).

KOMUNIKAT NR 2
KOMITETU OKRĘGOWYCH IMPREZ SZKOLNYCH

w sprawie Okr. Święta Sportowego Młodzieży w Bydgoszczy

Do Dyrekcji Szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych wszystkich typów oraz Zakładów Kształcenia Nauczycieli w Okręgu.

Dnia 13 czerwca br. odbędzie się w Bydgoszczy Okręgowe Święto Sportowe Młodzieży.

Na program złożą się finały lekkoatletyczne, gier sportowych i pływania młodzieży żeńskiej i męskiej szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych wszystkich typów i zakładów kształcenia nauczycieli z wyjątkiem szkół dla dorosłych. Oprawę rozgrywek finałowych i ewent. próby sił najlepszego zespołu lekkoatletycznego Okręgu Szkolnego Pomorskiego z reprezentacyjnymi drużynami Okręgu Szkolnego Szczecińskiego, Gdańskiego i Olsztyńskiego stanowić będą popisy gimnastyczne i rytmiczno-taneczne szkół bydgoskich.

W skład Komitetu Organizacyjnego, ukonstytuowanego w Bydgoszczy, w dniu 6 listopada 1947 r. wchodzą: ob. ob. Inspektor Szkolny Frankowski, Dyr. Durek i Dyr. Witek. Komitet ten drogą kooptacji rozszerzy swój skład osobowy ze względu na pracę sił fachowych w sekcjach.

Prace przygotowawcze do Okręg. Święta Sportowego Młodzieży w Bydgoszczy poprzedzą w Okręgu korespondencyjne zawody:
a) lekkoatletyczne,
b) pływania.

A. Lekka atletyka obejmie następujące konkurencje:

Chłopcy

1) 100 m
2) skok wzwyż
3) skok w dal
4) pchnięcie kulą 5 kg
5) rzut dyskiem 1,5 kg
6) rzut oszczepem (dla młodzików)
7) 4×100 m (sztafeta)

Dziewczęta

1) 60 m
2) skok wzwyż
3) skok w dal
4) pchnięcie kulą 4 kg
5) rzut dyskiem 1 kg
6) rzut oszczepem dla dziewcząt
7) 4×60 m (sztafeta)

Zawodnik(czka) musi brać udział przynajmniej w 2 konkurencjach (może uczestniczyć we wszystkich), zaś każda konkurencja musi być obsadzona przez 2 zawodników(czki). Na podstawie powyższych zasad (w sztafecie uwzględnia się 4 osoby) szkoły obsadzą obowiązkowo pierwsze cztery + sztafetę. Konkurencje pozostałe w miarę możliwości. Punktacji będą podlegali(ły) najlepsi(sze) zawodnicy(ki), licząc po 2 z każdej wymienionej konkurencji z wyjątkiem sztafety, w której do oceny wciągnie się 4 uczniów(ice). Lekkoatleci nie mają prawa startu w grach.

B. Te same rygory przywiązuje się do zawodów pływackich we wodzie stojącej

Obejmują one dla dziewcząt i chłopców:
1) 50 m stylem dowolnym
2) 50 m stylem klasycznym
3) 50 m stylem grzbietowym
4) sztafetę 3×50 m stylem dowolnym.

W sobotę, dnia 15 maja 1948 r. o godz. 9 na boiskach i stadionach, na terenie Pomorza, równocześnie odbędą się zawody lekkoatletyczne młodzieży męskiej i żeńskiej, na które obowiązkowo powinna się udać młodzież całego zakładu pod opieką grona nauczycielskiego poszczególnych szkół i zaproszone Opieki Rodzicielskie w celu wychowawczo propagandowego oddziaływania na powszechność idei w. f. i kulturę

widza sportowego. Finały w większych ośrodkach powinny się odbyć w niedzielę, dnia 16 maja o godz. 15.

Zawody pływackie odbędą się dnia 23 maja o godz. 15. Dla osiągnięcia celu (m. in. wyłonienia najlepszych zawodników w VII obwodach, tak jak w roku ubiegłym (patrz Dz. Urz. K. O. S. Pom. Nr 5 z dnia 1 maja 1947 r., poz. 128), należy:

1) powołać środowiskowe komisje sędziowskie z udziałem wychowawców fizycznych wszystkich szkół danego miasta, czy miasteczka, Miejskiego wzgl. Powiatowego Urzędu W. F. i P. W., (który udzieli dalekoidącej pomocy techniczno-fachowej), Związków Sportowych (Lekkoatletycznego) dla uzyskania potrzebnej ilości sędziów, sprzętu itd.), Związku Pływackiego i Piłki Ręcznej itd.

2) ustalić zakres i podział czynności komisji (przygotowanie boisk, nagromadzenie sprzętu przyborów, sporządzenie tabel i list zawodników(czek), obsada sędziów do poszczególnych konkurencji, kierownictwo zawodów, główny sędzia itd.)

3) omówić z Radą Pedagogiczną szkoły pomoc dla nauczyciela(lki) w. f. w organizacji imprezy (numerki zawodnicze, tabliczki do rzutów, taśma do biegów, znacznik do wytyczania linii boiskowych itp.) zarówno pod względem wyposażenia technicznego zakładu, jakoteż funkcji pomocniczych,

4) przestudiować z komisją sędziowską odnośne ustępy przepisów Polsk. Zw. Lekkoatl., Piłki Ręcznej i Pływackiego w celu uniknięcia pomyłek w ocenie i sposobie zbierania wyników, oraz protestów ze strony młodzieży czynnie i biernie zaznaczającej udział w imprezie,

5) w małych środowiskach, gdzie istnieje jeden zakład nadać imprezie charakter masowych zawodów szkolnych międzyklasowych z zastosowaniem jednak pewnych kryteriów oceny, wynikających z poprzednio przeprowadzonych prób sprawności i określenia dolnych granic stawianych wymogów,

6) przesłać do Kuratorium w **nieprzekraczalnym terminie** do dnia 26 maja 1948 r. (przy czym wchodzić będzie w grę datownik urzędu pocztowego) oddzielny dla każdej konkurencji i płci protokół zawodów, podpisany przez członków Komisji Sędziowskiej i Dyrektora szkoły, (Przewodn. Komisji Międzyszk. Dyr.) zawierający następujące rubryki:

L. p.	Nazwisko i imię zawodnika(czki)	Ucz. klasy	Przynależność do szkoły (wymienić nazwę szkoły i miejsc.)	Data urodzenia zawodn.	Rodzaj konkurencji	Wynik (czas m.)	Nr jedn. z siedmiu obw.:	Uwaga (zajęte miejsce)

Formularze protokołów powinny być przygotowane zawczasu. Niedotrzymanie terminu pociągnie za sobą dyskwalifikację zespołów.

Wyniki, przesłane do Kuratorium posłużą do wyłonienia najlepszych zawodników(czek) do eliminacji finałowej, bądź do międzyokręgowych zawodów lekkoatletycznych (Szczecin, Gdańsk, Olsztyn, Okręg Szkolny Pomorski) w Bydgoszczy.

Kuratorium powiadomi zainteresowane szkoły do dnia 1 czerwca 1948 o składzie reprezentacji pomorskiej i szczegółach startowania w Okręgowym Święcie Sportowym Młodzieży w Bydgoszczy, a po ukończeniu całości imprezy zamieści w Dz. Urz. K. O. S. Pom. tabelę wyników do 3 miejsc włącznie z eliminacji w każdym obwodzie.

Za podstawę do obliczeń służyć będzie poniższa tabela

Nazwa konkurencji	Ilość punktów za miejsce							Uwaga
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Pływanie:								Ta sama ilość punktów dla dziewcząt i chłopców
50 m styl. dowol.	7	6	5	4	3	2	1	
50 m styl. klas.	7	6	5	4	3	2	1	
50 m styl. grzbiet.	7	6	5	4	3	2	1	
4×50 m (sztafeta)	14	12	10	8	6	4	2	
Lekka atlet.								
bieg 100 m i 60 m	7	6	5	4	3	2	1	
skok wzwyż	7	6	5	4	3	2	1	
skok w dal	7	6	5	4	3	2	1	
rzut dyskiem	7	6	5	4	3	2	1	
rzut oszczepem	7	6	5	4	3	2	1	
pchnięcie kulą	7	6	5	4	3	2	1	
sztafeta	14	12	10	8	6	4	2	
Gry sportowe:								
koszykówka	18	15	12	9	6	3	0	
siatkówka	12	10	8	6	4	2	0	
jordanka	18	15	12	9	6	3	0	

Rozgrywki systemem szkolnych zespołów (nie MKS-ów) przeprowadzą te same osoby, które w roku ubiegłym organizowały obwodowe eliminacje (Dz. U. K. O. S. Pom. Nr 5 z dnia 1 maja 1947 r. poz. 128). Wymienione osoby czynię odpowiedzialne za należyte wykonanie programu i dotrzymanie terminów. Terminarz rozgrywek należy tak ustalić, by poprzedzone zawodami wewnątrz środowiska, mogły wysunąć reprezentację obwodu w dniu 15 maja rb. i powiadomić o tym K. O. S. następnego dnia.

Ze względu na to, że w Bydgoszczy podczas Okręgowego Święta Sportowego Młodzieży może mieć miejsce tylko finał, na okręgowej konferencji wychowawców fizycznych, która od będzie się w Toruniu w miesiącu lutym rb. na stąpi ewent. powiększenie (tylko w odniesieniu do gier) liczby obwodów do 8, lub zredukowanie jej, względnie wyodrębnienie miast wydzielonych, rozlosowanie spotkań drużyn do ćwierć i półfinału i ustalenie terminu ich rozgrywek, by we właściwym czasie wybiły się drużyny do finału.

W zawodach może uczestniczyć tylko młodzież na podstawie orzeczenia lekarza szkolnego.

Tegoroczne Okręgowe Święto Sportowe Młodzieżowe będzie niejako przedłużeniem święta z dnia 22 i 23 czerwca 1947 r. Zawodnicy ubiegać się będą o nagrody. Ob. Ob. Ministra Oświaty i Kuratora O. S. Pom. oraz o nagrodę prof. H. Nowaka wg zasad poprzednio wyłuszczonej punktacji. Zdobędzie je ten zakład, który największą ilością punktów przyczyni się do zwycięstwa swojego obwodu i okręgu.

Nagroda Ob. Ministra jest związana z pierwszym miejscem we wszystkich działach programu święta, nagroda Ob. Kuratora wyłącza z punktacji pływanie, a prof. Nowaka — pływanie i gry.

Wspomniane nagrody należy złożyć Prze wodniczącemu Komitetu Okręg. Święta Sporto wego Młodzieży w Bydgoszczy, ob. Insp. Frankowskiemu, najpóźniej do dnia 25 maja br. Dwie pierwsze wywalczyło na rok 1947/48 Państw. Gimnazjum Handlowe we Włocławku, trzecią IV Państw. Gimnazjum i Liceum Żeńskie w Bydgoszczy.

Toruń, dnia 20 stycznia 1948 r.

Kierownik Sekcji
wych. fizycznego i sportu
(—) Mgr Z. Machinko
p. o. Okręg. Wizytator W. F. i P. W.

Przewodniczący
Komisji Okr. Imprez Szkolnych
(—) Mgr Józef Zientarski
Wizytator szkół.

Poz. 17

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 21 sierpnia 1947 r.

o uznaniu „Ligi Lotniczej" za stowarzyszenie wyższej użyteczności i o rozwiązaniu stowarzyszenia „Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej".

(Dz. U. R. P. nr 60, poz. 333 z 1947 roku)

Na podstawie art. 46, 47, 51, 55 i 56 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. nr 94, poz. 808) zarządza się co następuje:

§ 1. Stowarzyszenie „Liga Lotnicza" z siedzibą w Warszawie uznaje się za stowarzyszenie wyższej użyteczności.

§ 2. Stowarzyszeniu powyższemu nadaje się statut, który będzie ogłoszony w „Monitorze Polskim".

§ 3. „Lidze Lotniczej" nadaje się przywilej wyłączności działania na obszarze całego Państwa w zakresie wszechstronnego popierania rozwoju lotnictwa zgodnie z wytycznymi władz państwowych.

§ 4. Równocześnie rozwiązuje się stowarzyszenie „Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej", uznane są za stowarzyszenie wyższej użyteczności rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 11, poz. 90).

Majątek stowarzyszenia „Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej" w myśl § 34 tego statutu (Monitor Polski z 1934 roku, nr 30, poz. 45) przekazuje się „Lidze Lotniczej".

§ 5. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom: Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych w porozumieniu z Ministrami: Komunikacji i Obrony Narodowej.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów
(—) Józef Cyrankiewicz

Minister Administracji Publicznej
(—) Edward Osóbka-Morawski

Minister Ziem Odzyskanych
(—) Władysław Gomułka

Minister Komunikacji
(—) Jan Rabanowski

Minister Obrony Narodowej
(—) Michał Żymierski
Marszałek Polski

REGULAMIN

dla Kół Szkolnych Ligi Lotniczej

§ 1.

pkt. 1) a) Koła Szkolne Ligi Lotniczej mogą powstawać we wszystkich szkołach w porozumieniu z Dyrekcją lub Kierownictwem, jeśli przynajmniej 20 uczniów w danej szkole są członkami L. L. i oni wyrażą chęć zorganizowania Koła.

Czynności organizacyjne

§ 2.

pkt. 1) a) Należy zwołać zebranie informacyjno organizacyjne, na którym przewodnictwo obejmie osoba zwołująca zebranie;

b) Przewodniczący powinien objaśnić zebranych o celach i zadaniach Ligi Lotniczej;

c) Zebranie powinno zdecydować o chęci utworzenia Koła Ligi Lotniczej i powziąć odpowiednią uchwałę, którą podpisują obecni;

d) Zebranie winno wybrać Zarząd, Komisję Rewizyjną Koła Ligi Lotniczej.

Ukonstytuowanie się Zarządu Koła L. L. i Komisji Rewizyjnej

§ 3.

pkt. 1) a) Wybrany na Zebraniu Organizacyjnym Zarząd Koła Ligi Lotniczej składa się z 3—5 członków;

b) Zarząd Koła na pierwszym swoim posiedzeniu wybiera spośród siebie — Prezesa, Sekretarza i Skarbnika (oraz ewentualnie ich zastępców);

pkt. 2) a) Komisja Rewizyjna składa się z 3 członków;

b) Członkowie Komisji Rewizyjnej na pierwszym swoim zebraniu wybierają spośród siebie przewodniczącego.

Władze Koła Ligi Lotniczej

§ 4.

pkt 1) a) Zarząd Koła L. L. i Komisja Rewizyjna wybierana jest na przeciąg 1 roku;

b) Władzę najwyższą Koła L. L. sprawuje Walne Zgromadzenie członków Koła.

c) Walne Zgromadzenie zbiera się najpóźniej do dnia 1 października każdego roku kalendarzowego, w którym Zarząd Koła składa sprawozdanie ogólne ze swojej działalności, oraz sprawozdanie finansowe podpisane przez członków Komisji Rewizyjnej.

d) Walne Zgromadzenie na wniosek Komisji Rewizyjnej udziela absolutorium ustępującemu Zarządowi, oraz wybiera nowy Zarząd Koła.

Opiekun Koła

§ 5.

pkt. 1) a) Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Oświaty odnośnie przepisów o organizacjach uczniowskich na terenie szkół — Rada Pedagogiczna winna delegować spośród swego grona nauczycielskiego — Opiekuna Koła L. L.

pkt. 2) a) Opiekun obecny może brać udział na każdym zebraniu Zarządu z głosem doradczym, na Walnym Zgromadzeniu wchodzi w skład prezydium.

b) Opiekun Koła L. S. L. ma pieczę nad pracą Koła i zgodnie z obowiązującym statutem L. L. i przepisami szkolnymi.

Legalizacja

§ 6.

pkt. 1) a) O stworzeniu Koła należy powiadomić najbliższy Obwód Ligi Lotniczej najpóźniej w 3 dni po zebraniu organizacyjnym i ukonstytuowaniu się Zarządu Koła. W załączeniu należy przesłać:

a) Nazwę Szkoły oraz jej dokładny adres;

b) Odpis protokółu zebrania organizacyjnego;

c) Skład osobowy Zarządu Koła L. L. i Komisji Rewizyjnej;

d) Stanowisko i adres Opiekuna Koła.

pkt. 2) W odpowiedzi na przesłane do Obwodu zgłoszenie, Koło Ligi Lotniczej otrzyma pisemne zezwolenie Zarządu Obwodu (Okręgu) na rozpoczęcie działalności na określonym terenie, oraz nr rejestracyjny Koła.

Z chwilą otrzymania potwierdzenia rejestracji od Zarządu Obwodu (Okręgu) Koło winno rozpocząć działalność legalną na terenie swojej szkoły.

Opłaty członkowskie

§ 7.

pkt. 1) a) Wysokość opłat członkowskich w Kołach szkolnych wynosi minimum zł 5 miesięcznie;

b) Wysokość opłat może być podwyższoną decyzją Walnego Zgromadzenia Koła L. L.

Fundusz Koła L. L.

§ 8.

Fundusze Kół szkolnych L. L. tworzą:

a) 25 proc. wpływów z tytułu składek członkowskich

b) 50 proc. wpływów z imprez dochodowych organizowanych przez Koło

c) 100 proc. dochodów z kolportażu pism lotniczych i gazet.

Pozostałe 75 proc. wpływów ze składek członkowskich, 50 proc. z imprez, oraz wszelkie inne opłaty na rzecz L. L. winny być przekazywane natychmiast do kasy właściwego Obwodu L. L. (ew. Dyrekcji Okręgowej L. L.).

Pieczęcie

§ 9.

Koła szkolne posługiwać się będą pieczątką podłużną następującej treści:

„L I G A L O T N I C Z A"

Koło szkoły ....

Nr (nr ewidencyjny koła)

w ....

(miejscowość)

Po ustaleniu godła Ligi Lotniczej, koło szkolne otrzyma odpowiednią pieczątkę okrągłą.

Rachunkowość

§ 10.

Zarząd Koła winien prowadzić rachunkowość według systemu uproszczonego, tzn. książkę kasową z zachowaniem stron wpływów i wydatków, rejestr-skorowidz rachunków.

Wszelkie wypłaty dokonywane być mogą przez skarbnika, jedynie na zlecenie Prezesa potwierdzone przez Opiekuna Koła.

Korespondencja

§ 11.

Zarząd Koła prowadzi rejestr korespondencji wchodzącej i wychodzącej według kolejnej numeracji. Korespondencja winna być przechowywana we właściwych teczkach.

Ewidencja członków

§ 12.

Zarząd Koła prowadzi ewidencję i kartoteki członków oraz rejestr opłacania składek członkowskich.

Legitymacje

§ 13.

Członkowie Koła L. L. winni otrzymać legitymacje podpisane przez 3 osoby z Zarządu tzn. Prezesa, Sekretarza i Opiekuna Koła (blankiety legitymacji otrzyma Zarząd Koła szkolnego z Dyrekcji Okręgowej L. L.).

Gazetki ścienne

§ 14.

Zarząd Koła szkolnego L. L. redaguje i wydaje we własnym zakresie, lotniczą gazetkę ścienną.

Poza tym zaleca się żeby członkowie koła prenumerowali jedno z krajowych pism lotniczych („Skrzydlata Polska"; „Skrzydła i Motor").

Likwidacja Koła szkolnego L. L.

§ 15.

Likwidację koła uchwala Walne Zgromadzenie członków, po czym majątek Koła oraz wszelkie akta winny być przekazane właściwemu Obwodowi Ligi Lotniczej.

Uwagi: Jeżeli w danym ośrodku nie ma jeszcze zorganizowanego Obwodu L. L. rejestrację Koła załatwia się we właściwym Okręgu L. L. (Dyrekcja Okręgowa L L. w mieście wojewódzkim).

Regulamin niniejszy sporządzony został na podstawie i z zachowaniem przepisów obowiązującego statutu Ligi Lotniczej.

Poz. 18.

KOMUNIKAT

w sprawie stypendiów dla dzieci i młodzieży — uczestników Powstania Warszawskiego

Tymczasowy Komitet Funduszu Stypendialnego dla dzieci i młodzieży — uczestników Powstania Warszawskiego uprzejmie zawiadamia, że przystąpił do rozpatrywania podań kandydatów do stypendiów.

O stypendia ubiegać się mogą przede wszystkim uczestnicy Powstania Warszawskiego, którzy w dniu 1 sierpnia 1944 r. ukończyli 11 lat, a nie przekroczyli 16 roku życia oraz

1) rodzeństwo poległego dziecka — uczestnika powstania (jednak tylko jedno z rodzeństwa)
2) sieroty po żołnierzach I Armii poległych w walkach o Warszawę (Praga, Góra Kalwaria, Dęblin, Warka, Przyczółek Czerniakowski itp.).

Podanie o przyznanie stypendium składać należy do Sekretariatu Tymczasowego Komitetu Funduszu Stypendialnego, Warszawa, ul. Daszyńskiego 14 — „Czytelnik" — Biuro Zarządu Głównego — w godzinach biurowych.

Do podania należy dołączyć:

a) świadectwo urodzenia petenta (metryka urodzenia),
b) świadectwo stwierdzające, że petent rzeczywiście brał udział w powstaniu (dokumenty wydane przez Związek Uczestników Walk o Niepodległość i Demokrację albo przez Ministerstwo Obrony Narodowej lub zeznania co najmniej 2 świadków uczestników powstania (dowódców, przełożonych), uwierzytelnione przez powyższe Instytucje,
c) świadectwo niezamożności wydane przez władze administracyjne,
d) zaświadczenie szkoły stwierdzające fakt obecnego kształcenia się, korzystnych wyników nauki oraz opinię szkoły o petencie,
e) w wypadku pkt. 1: dokument stwierdzający, że brat lub siostra petenta poległ (a) w czasie Powstania Warszawskiego jako uczestnik powstania w wieku 11—16 lat,
f) w wypadku pkt. 2: dokument Ministerstwa Obrony Narodowej stwierdzający, że ojciec petenta zginął w walkach I Armii o Warszawę.

Stypendium jest traktowane jako pomoc bezzwrotna w wysokości 5000 zł miesięcznie.

(Nr O—02809/48)

Tymczasowy Komitet
Funduszu Stypendialnego dla Dzieci i Młodzieży — Uczestników Powstania Warszawskiego

Poz. 19

W sprawie szkolnych audycji radiowych

Na podstawie pisma Ministerstwa Oświaty z dnia 4 lutego 1948 r. Nr VI DK — 235/48 Kuratorium podaje do wiadomości, że audycje radiowe Ministerstwa będą nadawane dwa razy w tygodniu, a mianowicie w środy i piątki od godziny 13,40—14.

Poz. 20

POMORSKA WYSTAWA PRZEMYSŁU LUDOWEGO

W związku z projektowaną wystawą sztuki ludowej i dzieł sztuki samorodnej województwa pomorskiego na wiosnę 1948 r. — Wydział Oświatowy Wojewódzkiego Zarządu Stronnictwa Ludowego w Bydgoszczy — zwraca się do swych członków i sympatyków oraz do wszystkich chłopców o wzięcie udziału w wystawie. Specjalnie prosimy o współpracę ogół nauczycielstwa wszystkich typów szkół.

Wystawa będzie obejmowała:

1. Rysunek i malarstwo artystów amatorów ludowych lub mieszczańskich.
2. Ciekawe i charakterystyczne rysunki i prace działy szkolne, w których zachowała się odrębność regionalna.
3. Rzeźbę (figurki, krzyże, kapliczki, ołtarze i przedmioty użytkowne, talerze, skrzynki, miśniki itp.)
4. Ceramikę zwykłą i dekoracyjną (wyroby naczyń, malowanie kafli itp.).
5. Tkactwo (płótno, obrusy, tkaniny, samodziały, kilimy, dywany).
6. Haftarstwo, koronkarstwo, trykotarstwo.
7. Koszykarstwo, zabawkarstwo, wyroby dekoracyjne (wieńce dożynkowe, wycinanki, kwiaty itp.).
8. Artystyczne wyroby z zakresu rzemiosła (kowalstwo, meblarstwo itp.).

Ogólnym celem wystawy będzie:

I. Zapoznanie ogółu społeczeństwa z pracą artystów ludowych.

II. Zachęcenie artystów ludowych do dalszej pracy w wymienionych zawodach. Organizacja dalszego zbytu wyrobów ludowych. Zapewnienie im subwencji na zakup surowca, odbudowę

i ulepszenie warsztatów pracy oraz pomoc i opieka prawna.

Wystawa będzie się mieścić w Bydgoszczy w Pomorskim Domu Sztuki (sale wystawowe Związku Artystów Plastyków).

Dalszych szczegółowych informacji udziela zainteresowanym wszystkie Powiatowe Zarządy Stronnictwa Ludowego (Referenci Oświatowi), gdzie też należy zgłaszać swój udział w wystawie i składać eksponaty do dnia 20 lutego br.

Poz. 21

KOMUNIKAT

w sprawie Zjazdu Młodzieżowych Kół Krajoznawczych w Warszawie

W dniach od 7 do 10 maja 1948 r. odbędzie się w Warszawie I Powojenny Zjazd Młodzieżowych Kół Krajoznawczych. Warunki uczestniczenia w powyższym będą podane później. Koszta wyjazdu i uczestnictwa małe. Koła Krajoznawcze proszone są o odwrotne przesłanie zgłoszeń i rejestracji (Dz. Urz. K. O. S: P: nr 13/47) do Kuratorium — Ref. krajozn.-turyst.

Poz. 22

Z RUCHU WYDAWNICZEGO

Nakładem Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego (Łódź, ul. Sienkiewicza 21) ukazała się praca Andrzeja N. Nonasa pt.: **„Ćwiczenia, zabawy i gry terenowe"**, podręcznik dla nauczycieli wychowania fizycznego i instruktorów przysposobienia wojskowego. Podręcznik otrzymał zalecenie do użytku służbowego z Państwowego Urzędu WF i PW i jako taki stanowić może dużą pomoc w pracy instruktorskiej na odcinku ćwiczeń terenowych; działu programowego wyszkolenia w przedmiocie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego w hufcach wiejskich, szkolnych i pozaszkolnych.

Podręcznik stanowi pracę obejmującą w swej treści metodykę i systematykę ćwiczeń terenowych i jest do nabycia w Głównej Księgarni Wojskowej (Łódź, ul. Piotrkowska 47) i w jej oddziale (Warszawa, Al. 1 Armii WP 16) oraz we wszystkich księgarniach w całym kraju. Cena katalogowa egzemplarza — zł 26.—.

NOWE WYDAWNICTWA KSIĄŻNICY ATLAS WROCŁAW — WARSZAWA

Jo Van Ammers-Küller — **Taniec wokół gilotyny.** Wydanie drugie. Str. 460.

Oblicze Ziem Odzyskanych — Dolny Śląsk. Tom. I. Przyroda — Gospodarka. 1948 r. Praca zbiorowa. Str. 459 + Śląsk, mapa fizyczna 1:1.000.000.

NOWE WYDAWNICTWA PAŃSTWOWYCH ZAKŁADÓW WYDAWNICTW SZKOLNYCH WARSZAWA 1947 r.

Antologia polskiej literatury dziecięcej. Opracowała Irena Skowronkówna. Zatwierdzone jako książka pomocnicza dla nauczycieli. Str. 263, cena zł 200.

Antoni Tatoń i Kazimierz Jabłoński — **Wiadomości z organizacji i techniki handlu.** Część I dla I kl. gimnazjum handlowego. Wydanie III rozszerzone i zmienione opracował Antoni Tatoń. Zatwierdzone jako podręcznik do użytku w szkołach handlowych i spółdzielczych. Str. 338 + 8, cena zł 250.—.

M. H. Serejski — M. Golias — K. Śreniowska — B. Zwolski — **Podręcznik historii.** Dla VI kl. szkoły podstawowej pod redakcją M. H. Serejskiego. Str. 279 + 7 mapek. Cena 170 zł. —

T. Landecki — W. Łukaszewicz — H. Wereszycki — J. Willaume — **Podręcznik historii.** Dla VIII kl. szkoły podstawowej pod redakcją Natalii Gąsiorowskiej. Str. 392 + 77 rycin + 14 mapek. Cena 280 zł.

Inż. G. Hensel i inż. St. Wierusz-Kowalski. **Podstawy elektrotechniki.** Wydanie drugie, przejrzane, poprawione i uzupełnione. Część II. Prąd zmienny. Podręcznik dla gimnazjów zawodowych. Str. 208. Cena zł 175.

Aleksander Lipa. **Technika sprawnego liczenia.** Podręcznik dla gimnazjów handlowych i spółdzielczych. Str. 212. Cena zł 150.

Jan Żabiński. **Walka o żubra.** Biblioteka Przyrodnicza. Lektura pomocnicza przy nauce przyrody, zalecona do bibliotek szkolnych. Str. 55 + VI tablic. Cena zł 100.

Stanisław Biernacki — **Zbiór zadań z fizyki z wynikami.** Dla III i IV klasy gimnazjum ogólnokształcącego. Zatwierdzone do użytku szkolnego. Cena zł 30.

Józef Weber, inżynier technolog — **Zbiór zadań arytmetycznych.** Zatwierdzone do użytku szkolnego. Cena zł 115.

Wacław Sierpiński — **Wstęp do teorii mnogości i topologii.** Wydanie II uzupełnione. Zatwierdzone do bibliotek szkolnych jako książka pomocnicza dla nauczyciela. Cena zł 125.

Aniela Podgórska. — **Zeszyt przedmiotowy w nauczaniu biologii.** Zatwierdzone jako książka do użytku nauczycieli, zalecona do bibliotek nauczycielskich. Cena zł 55.

Prof. dr Eugeniusz Rybka — **Ćwiczenia z globusem ziemskim w szkole średniej.** Z 7 ilustracjami i 1 tablicą astronomiczną. Biblioteka Geograficzna. Zatwierdzone do użytku szkolnego. Cena zł 30.

Inż. Stanisław Słowikowski — **Praktyczny wykład trygonometrii płaskiej.** Dla liceów zawodowych. Zatwierdzone do użytku szkolnego. Cena zł 85.

Inż. G. Hensel i Inż. St. Wierusz-Kowalski — **Podstawy elektrotechniki.** Wydanie drugie, przejrzane, poprawione i uzupełnione. Część I (Prąd stały). Podręcznik szkolny w zakresie gimnazjalnym. Zatwierdzono jako podręcznik dla gimnazjów zawodowych. Cena zł 200.

Józef Weber, inżynier-technolog — **Zarys kowalstwa i obróbki cieplnej.** Zatwierdzone do użytku w szkołach zawodowych jako książka pomocnicza dla uczniów i nauczycieli na wydziałach mechanicznych średnich szkół technicznych, dla nauczycieli szkół rzemieślniczych metalowych oraz jako książka do bibliotek wszystkich szkół zawodowych dla przemysłu metalowego. Cena zł 180.

Mickiewicz pisarz demokratyczny. Wybór prozy publicystycznej Mickiewicza. Opracował wstępem i objaśnieniami opatrzył Henryk Szyper. Biblioteka Polonistyczna. Zatwierdzone jako książka zalecona do użytku w szkole średniej oraz do bibliotek gimnazjalnych, licealnych i nauczycielskich. Cena zł 125.

Odbudowa Państwa Polskiego w latach 1944—1946. Najważniejsze dokumenty i informacje zestawili Wł. Kurkiewicz, W. Olszewski, A. Tatomir. Zeszyt I. Cena zł 190.

Zofia Rościszewska-Gąsiorowska — **Ogród szkolny.** Ilustrował J. Madejowski. Zatwierdzone jako kiążka pomocnicza oraz do bibliotek szkolnych. Cena zł 110.

H. Krzemieniewska — **Śluzowce.** Klucz do oznaczania najpospolitszych rodzajów i opisy niektórych ich gatunków. Biblioteka Przyrodnicza. Zatwierdzone jako książka polecona do bibliotek nauczycielskich. Cena zł 50.

Bolesława Twarowska — **Promienie kosmiczne.** Biblioteka Fizyczno-Astronomiczna. Zatwierdzone do użytku szkolnego jako książka pomocnicza polecona do bibliotek licealn. Cena zł 95.

Kazimierz Popiołek — **Tragedia Śląska w czasie rewolucji husyckiej (1419—1435).** Biblioteka Popularno-Naukowa, Seria Historyczna. Zatwierdzone jako książka do bibliotek szkół średnich i dla nauczycieli. Cena zł 35.—

Wacław Gajewski — **Jak poznano prawa dziedziczności.** Biblioteka Przyrodnicza. Zatwierdzono do użytku szkolnego jako lekturę pomocniczą, poleconą do bibliotek licealnych. Cena zł 65.—

Julia Turska-Straszewska — **Pomniki Piastów Śląskich mówią...** Biblioteka Popularno-Naukowa, Seria: Ziemie Odzyskane. Zatwierdzone jako książka pomocnicza, polecona do bibliotek szkół średnich i nauczycielskich. Cena zł 115.—

Eustachy Kuroczko — **O postawę społeczną nauczyciela.** Zatwierdzone jako książka polecona do bibliotek nauczycielskich. Cena zł 40.—

Czesław Białobrzeski — **Czym jest materia?** Biblioteka Fizyczno-Astronomiczna. Zatwierdzone jako książka polecona do bibliotek szkolnych. Cena zł 50.—.

W. Iwanowska — **Budowa gwiazd.** Bibl. Fizyczno-Astronomiczna. Zatwierdzone jako książka polecona do bibliotek szkolnych. Cena zł 70.—.

Janina Szaferowa — **Poznaj 100 roślin.** Klucz do oznaczania 100 gatunków roślin kwiatowych dzikich i hodowanych. Biblioteka Przyrodnicza. Zatwierdzone jako książka pomocnicza dla młodzieży klas wyższych szkoły podstawowej. Cena zł 90.—.

Tadeusz Sulma — **Klucz do oznaczania pospolitych porostów.** Biblioteka Przyrodnicza. Zatwierdzone do użytku szkolnego i polecone do bibliotek szkolnych (na poziomie liceum) i nauczycielskich. Cena zł 70.—.

W SPRAWIE UISZCZANIA ABONAMENTU!

ADMINISTRACJA DZIENNIKA URZĘDOWEGO KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

ZAWIADAMIA,

ŻE NA POCZET PRENUMERATY DZIENNIKA URZĘDOWEGO NALEŻY WPŁACAĆ ZALICZKOWO PRZEDPŁATĘ KWARTALNĄ W KWOCIE 200 — ZŁ NA KONTO P. K. O. BYDGOSZCZ NR VI 3140 NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO ODDZIAŁ W TORUNIU NA RACHUNEK ŻYROWY WYDAWNICTWA DZIENNIKA URZĘDOWEGO K O. S. P.

OPŁATY ZA DZIENNIK URZĘDOWY DLA INSPEKTORATÓW SZKOLNYCH, DYREKCYJ PAŃSTWOWYCH SZKÓŁ ŚREDNICH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, SZKÓŁ ZAWODOWYCH, KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI I DOMÓW DZIECKA BĘDĄ POTRĄCANE PRZEZ KURATORIUM CENTRALNIE Z BUDŻETU I PRZEKAZYWANE BEZPOŚREDNIO WYDAWNICTWU DZIENNIKA URZĘDOWEGO K. O. S. POM. W TORUNIU.

NALEŻNOŚĆ ZA DZIENNIKI URZĘDOWE DLA SZKÓŁ POWSZECHNYCH ORAZ PUBLICZNYCH ŚREDNICH SZKÓŁ ZAWODOWYCH POKRYWAJĄ ZARZĄDY GMINNE WIEJSKIE I MIEJSKIE ZGODNIE Z UCHWAŁĄ POMORSKIEJ WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ NR 3/17 Z DNIA 29 LISTOPADA 1946 R. (DZ. URZ. K. O. S. POM. NR 1, POZ. 14 Z 1947 R.).

ZE WZGLĘDU NA PILNOŚĆ I WAŻNOŚĆ SPRAW, ZAMIESZCZANYCH W DZIENNIKU URZĘDOWYM K. O. S. ADMINISTRACJA PROSI INSPEKTORATY SZKOLNE O ROZPROWADZANIE ICH DO SZKÓŁ W TERENIE NATYCHMIAST PO OTRZYMANIU.

Administracja Dziennika Urzędowego zawiadamia, że w sprawie nabycia pojedyńczych numerów Dziennika Urzędowego należy zwracać się bezpośrednio do Wydziału Ogólnego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Toruniu, pl. Bol. Limanowskiego 2, pok. nr 212. Zaliczkową przedpłatę kwartalną w wysokości 200,— zł należy wpłacić do P. K. O. Bydgoszcz, nr konta VI-3140 (właściciel konta: Narodowy Bank Polski Oddział w Toruniu) na rachunek żyrowy Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Nakładem Wydawnictwa Dz. Urzęd. Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.
Redaktor: Mgr Stefan Bernacki, Toruń, pl. Bol. Limanowskiego, pokój 210, tel. 235, 236 i 237, wewn. 4.
Drukarnia Toruńska Nr 4 Spółdzielni Wydawniczej „Wiedza", Toruń, ul. Św. Katarzyny nr 4 —
6. 2. 48 — 2.000, nr zam. 239 — E 483115

Cena niniejszego egzempl. 100 zł.